

Passende Beoordeling Omgevingsvisie Gelderland

Provincie Gelderland

november 2013
definitief

Passende Beoordeling Omgevingsvisie Gelderland

dossier : BB2739-100-100
registratienummer : LW-DE20130011
versie : 2.0
classificatie : Openbaar

Provincie Gelderland

november 2013
definitief

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 NATUURBESCHERMINGSWET	4
2.1 Beschrijving wetgeving	4
2.2 Natura 2000-gebieden in Gelderland	5
3 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING NATURA 2000-GEBIEDEN	6
3.1 Inleiding	6
3.2 Huidige situatie en autonome ontwikkeling	6
3.3 Conclusie	10
4 EFFECTBEOORDELING VAN VOORNEMENS IN OMGEVINGSVISIE	11
4.1 Inleiding	11
4.2 Beoordelingskader	11
4.3 Effectbeoordeling voornemens Omgevingsvisie	12
4.3.1 Cultuur, erfgoed en archeologie	12
4.3.2 Werken	12
4.3.3 Wonen	15
4.3.4 Energie	15
4.3.5 Landbouw	17
4.3.6 Mobiliteit	19
4.3.7 Natuur en landschap	20
4.3.8 Ondergrond	23
4.3.9 Tuinbouw	24
4.3.10 Vrijtijdseconomie	24
4.3.11 Water	25
4.4 Cumulatie	26
5 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	28
6 LITERATUUR	30
7 COLOFON	33

BIJLAGE

1	Knelpunten Gelderse Natura 2000-gebieden
---	--

1 INLEIDING

Aanleiding en doel

In opdracht van provincie Gelderland wordt een planMER voor de Omgevingsvisie Gelderland opgesteld. Omdat de Omgevingsvisie een kaderstellend plan is en nieuw beleid omvat waarvan op voorhand significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet uitgesloten kunnen worden, moet een passende beoordeling worden opgesteld. Deze passende beoordeling op grond van artikel 19j van de Natuurbeschermingswet vormt een bijlage bij het planMER.

Omdat de Omgevingsvisie een integrale visie op hoofdlijnen is, waarin beleid uit diverse sectoren wordt geherformuleerd en op elkaar wordt afgestemd, zal de passende beoordeling hetzelfde abstractieniveau kennen. Omdat het merendeel van het beleid niet concreet genoeg is om concrete dosis-effect-relaties te identificeren, heeft de passende beoordeling vooral het karakter van een risico-inschatting. Van het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie is bepaald in welke mate er een kans bestaat dat significant negatieve effecten optreden. Indien van toepassing zijn randvoorwaarden en aanbevelingen opgenomen die van belang zijn voor de verdere invulling en uitwerking van het beleid, zodat significant negatieve effecten bij uitwerking van het beleid van de Omgevingsvisie in plannen of projecten voorkomen kunnen worden.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de ligging van de Natura 2000-gebieden in Gelderland en directe omgeving. In hoofdstuk 3 wordt de huidige situatie en toekomstige trends van de Gelderse Natura 2000-gebieden in beeld gebracht. Duidelijk wordt welke knelpunten er op dit moment zijn ten aanzien van de duurzame instandhouding van de gebieden en welk oplossend vermogen de autonome ontwikkeling heeft, op basis van de milieuocondities. In hoofdstuk 4 volgt de effectbeoordeling van de ruimtelijke beleidsvoornemens uit de Omgevingsvisie op basis van hun invloed op de milieuocondities van de Natura 2000-gebieden. In hoofdstuk 5 komen de conclusie en aanbevelingen aan bod.

2 NATUURBESCHERMINGSWET

2.1 Beschrijving wetgeving

Het doel van het Europese Natura 2000-netwerk is de achteruitgang van natuurwaarden te stoppen en de unieke aspecten ervan te behouden en zonodig te herstellen. De natuur in Nederland is onderdeel van dit grotere geheel. Voor een aantal plant- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, heeft Nederland een grote internationale verantwoordelijkheid.

Om te beoordelen of een plan of project (eventueel onder voorwaarden) kan worden toegelaten, moeten de effecten op de aangewezen habitattypen, soorten en natuurlijke kenmerken in beeld worden gebracht. Wanneer significante negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied niet kunnen worden uitgesloten, is het verplicht om een Passende Beoordeling uit te voeren. De Passende Beoordeling kan zowel als onderbouwing dienen voor de besluitvorming over een plan (Artikel 19j) als voor een vergunningaanvraag (Artikel 19d). Om schade aan een Natura 2000-gebied in een vroeg stadium inzichtelijk te hebben, bepaalt Artikel 19j:

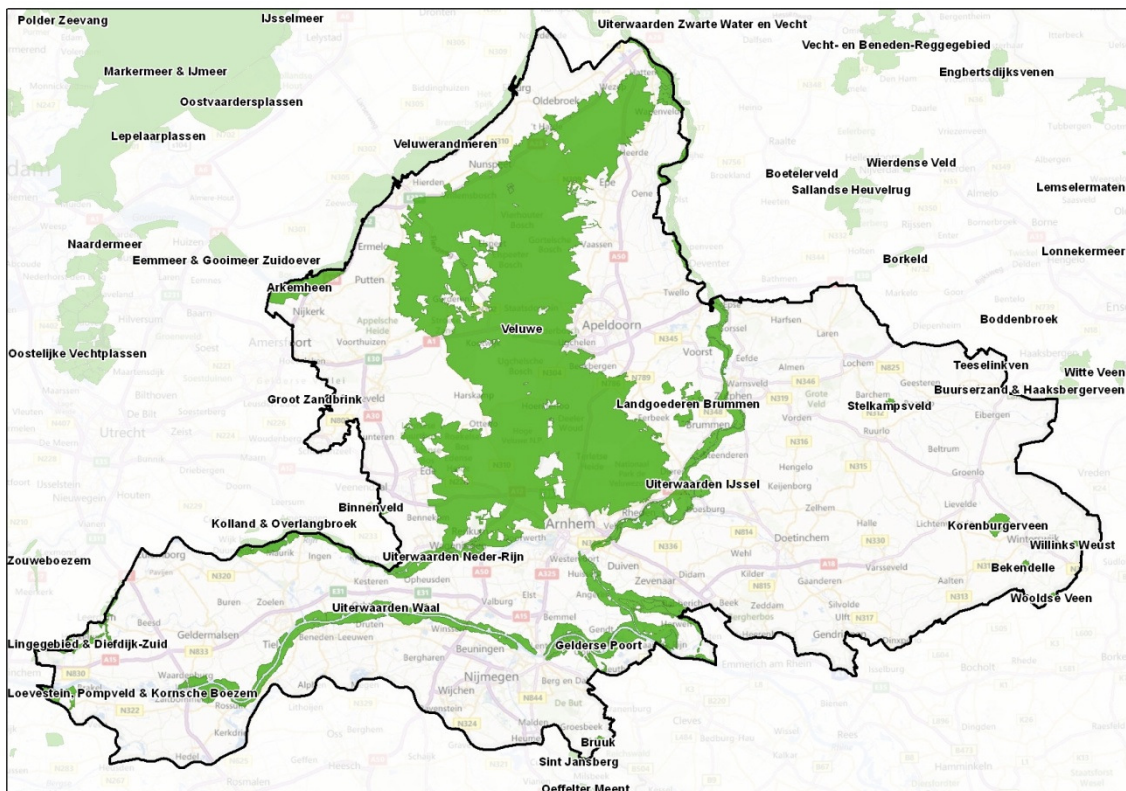
“een bestuursorgaan houdt bij het nemen van een besluit tot het vaststellen van een plan dat, gelet op de instandhoudingsdoelstelling (...) de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen (...) rekening met de gevolgen die het plan kan hebben voor het gebied”.

Ten behoeve van de besluitvorming over een plan maakt de Passende Beoordeling inzichtelijk of de activiteit haalbaar is vanuit de Natuurbeschermingswet. Een besluit over een plan kan slechts worden genomen en/of een vergunning voor een project kan slechts worden verleend indien het bevoegd gezag zich op grond van de Passende Beoordeling heeft verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast (Artikel 19g, eerste lid). In afwijking van deze regel kan het bevoegd gezag, wanneer de aantasting van het Natura 2000-gebied op basis van de Passende Beoordeling niet kan worden uitgesloten, een besluit over een plan nemen of een vergunning verlenen na een toets aan de zogenaamde ADC-criteria. Een besluit over een plan kan in dat geval alleen worden genomen of een vergunning kan alleen worden verleend als Alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en er sprake is van Dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard (Artikel 19g, tweede lid). Als aan beide voorwaarden wordt voldaan, is het noodzakelijk dat er Compenserende maatregelen worden getroffen (Artikel 19h, eerste lid).

De Passende Beoordeling als onderbouwing voor een besluitvorming over een plan maakt deel uit van de ter zake van dat plan voorgeschreven milieueffectrapportage (Artikel 19j vierde lid).

2.2 Natura 2000-gebieden in Gelderland

In de provincie Gelderland liggen 19 van de landelijk 162 Natura 2000-gebieden. In onderstaande figuur 2.1 zijn de Natura 2000-gebieden van Gelderland op kaart weergegeven. De gebieden zijn onder te verdelen in Vogelrichtlijngebieden, Habitatrichtlijngebieden en een combinatie van beide.

Figuur 2.1 Ligging Natura 2000-gebieden binnen provincie Gelderland

Alleen het Natura 2000-gebied Arkemheen is definitief aangewezen. De overige gebieden zijn in ontwerp aangewezen, waarvan Teeselinkven in een brief van Staatssecretaris Bleeker is geschrapt als Natura 2000-gebied (het ontwerp-aanwijsbesluit is echter niet ingetrokken). Op dit moment worden voor de meeste Natura 2000-gebieden beheerplannen opgesteld. Alleen van het Natura 2000-gebied 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem' is nog geen beheerplan in wording. Van de Natura 2000-gebieden van het rivierengebied: Uiterwaarden Waal, Uiterwaarden Nederrijn, Uiterwaarden IJssel en Gelderse Poort wordt nagedacht om een gezamenlijk beheerplan Rijntakken op te stellen. Voor zover beschikbaar zijn de concept-beheerplannen gebruikt voor het bepalen van de knelpunten van de Natura 2000-gebieden. Dit is in het volgende hoofdstuk beschreven.

Direct grenzend aan provincie Gelderland liggen ook een aantal Natura 2000-gebieden. Het gaat om 'Uiterwaarden Zwarte Water & Vecht', 'Buurserzand & Haaksbergerveen' en 'Kolland en Overlandbroek'. Daarnaast zijn er ook een negental Natura 2000-gebieden in Duitsland die grenzen aan de provincie Gelderland: 'Moore und Heiden des westlichen Muensterlandes', 'Amtsvenn un Huendfelder Moor', 'Witte Venn, Krosewicker Grenzwald', 'Zwillbrocker Venn und Ellewicker Feld', 'Burlo-Vardingholter Venn und Entenschlatt', 'Klevsche Landwehr, Anholt, Issel, Feldschlaggr. und Regnieter Bach', 'Unterer Niederrhein', 'Hetter-Millinger Bruch, mit Erweiterung' en 'Salmorth, nur Teilflaeche'. Indien deze gebieden van belang zijn bij de risico-inschatting van de passende beoordeling is dat aangegeven.

3 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING NATURA 2000-GBIEDEN

3.1 Inleiding

De huidige situatie en autonome ontwikkeling van de Gelderse Natura 2000-gebieden is in beeld gebracht om de knelpunten in de milieucondities met betrekking tot de huidige en toekomstige staat van instandhouding in beeld te krijgen. Dit is van belang om te bepalen hoe groot het risico op een significant negatief effect van het beleid uit de Omgevingsvisie op de milieucondities is. Naarmate de staat van instandhouding van een Natura 2000-gebied minder gunstig, is er een groter risico op het ontstaan van significante effecten als gevolg van voornemens uit de Omgevingsvisie.

De knelpunten zijn gebaseerd op de concept beheerplannen van de Natura 2000-gebieden en de studie van Alterra naar de gevolgen van de herijkte EHS voor de Natura 2000-gebieden¹.

Aan de huidige en toekomstige staat van instandhouding van de Natura 2000-gebieden (op basis van de instandhoudingsdoelstellingen) is een beoordeling gekoppeld die in onderstaande tabel is weergegeven.

Tabel 3.1 Beoordelingskader staat van instandhouding Natura 2000-gebieden

Goed	Aan de instandhoudingsdoelen wordt ruim voldaan
Voldoende	De instandhoudingsdoelen zijn op het gewenste niveau
Onvoldoende	Eén of meerdere instandhoudingsdoelen worden niet gehaald
Slecht	Geen of bijna alle instandhoudingsdoelen worden niet gehaald

3.2 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Huidige situatie

Alterra heeft in haar toetsing van de herijkte EHS aan de Natura 2000-doelen de milieucondities van de Gelderse Natura 2000-gebieden in beeld gebracht om zicht te krijgen op de huidige knelpunten en op de duurzame instandhouding van deze gebieden. Hierbij is gekeken naar verzuring, vermesting en verdroging wat de belangrijkste milieucondities zijn voor de instandhouding. Voor een verdere uitleg van de methode wordt verwezen naar de rapportage van Alterra. De resultaten zijn hieronder in een tabel weergegeven. In bijlage 1 is een overzicht weergegeven van de knelpunten per instandhoudingsdoel per Natura 2000-gebied op basis van de concept beheerplannen.

Met uitzondering van het Natura 2000-gebied Arkemheen is er bij elk Natura 2000-gebied wel een knelpunt met betrekking tot de drie milieucondities. Vermesting is in Gelderland het grootste probleem en speelt binnen 94% van het totale oppervlakte Natura 2000-gebied in Gelderland. Verzuring is binnen een derde van het oppervlakte een probleem en dan met name geconcentreerd op de Veluwe, waar ruim 1.800 ha in verzuurd is (een te lage pH). Herstel van verzuurde gebieden is lastig. Het probleem van verdroging is wat betreft oppervlakte klein (grondwaterafhankelijke gebieden omvatten maar een relatief klein oppervlak) maar speelt wel in bijna alle Natura 2000-gebieden waar grondwater belangrijk is. Verdroging is hier vaak een groter probleem dan verzuring. Vaak is het verschil tussen gewenste grondwaterstand en de grondwaterstand in het veld groot. In het Korenburgerveen zijn inmiddels maatregelen genomen en lijkt het vochtprobleem verholpen.

¹ Toets herijking EHS Gelderland, Van der Grift et al, 2012

Voor de uiterwaarden worden ook hier en daar problemen gesignaleerd met de grondwaterstand. Veel habitattypen en soorten in de uiterwaarden zijn echter vooral afhankelijk van de natuurlijke hydro- en morfodynamiek van de rivier. Deze is in de huidige situatie relatief beperkt. Voor de randmeren speelt vooral het probleem van het niet natuurlijke peilbeheer (hoog in de zomer, laag in de winter). In de autonome ontwikkeling wordt nu niet in de oplossing van dit knelpunt voorzien.

Tabel 3.2 Knelpunten per Natura 2000-gebied

Grootte van de knelpunten per Natura 2000-gebied voor verzuring, vermist, verdroging en voor de drie ver-thema's samen¹. Bij vermist is alleen gekeken naar de effecten van stikstofdepositie, bij verdroging naar de gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand en bij verzuring naar de pH.

Natura 2000-gebied	Totaal opp. ha ²	Opp. in GLD ha	Grootte knelpunt			Samen ³
			Verzuurd	Vermest	Ver-droogd	
Arkemheen	1422		geen	geen	6	
Bekendelle	88		klein	groot	klein	*
Binnenveld	111		geen	groot	groot	***
De Bruuk	99		geen	groot	groot?	***
Gelderse Poort	6032		klein	nihil	klein	*
Korenburgerveen	486		geen	groot	groot?	**
Landgoederen Brummen	677		klein	groot	matig	**
Lingegebied & Diefdijk-Zuid	744		nihil	matig	matig	**
Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	705		nihil	matig	matig	**
Sint Jansberg	226		geen	groot	geen	*
Stelkampsveld ⁴	102		nihil	groot	matig	**
Teeselinkven ⁵	27		klein	groot	matig	***
Uiterwaarden IJssel	9085		klein	matig	nihil	*
Uiterwaarden Neder-Rijn	3222		geen	klein	nihil	
Uiterwaarden Waal	5370		nihil	groot	geen	*
Veluwe	91169		matig	groot	nihil	**
Veluwerandmeren	6123		geen	groot	groot?	*
Willinks Weust	55		geen	klein	klein	*
Wooldse Veen	63		geen	matig	groot	**

¹ Inschattingen gelden voor het hele gebied, op kleine oppervlakten kan bijvoorbeeld de verdroging groot zijn en kan het toch van belang zijn die daar op te lossen.

² Omdat er doorrekeningen zijn uitgevoerd voor in principe het hele Natura 2000-gebied, is de oppervlakte groter dan alleen de oppervlakte aan habitattypen voor een gebied.

³ De knelpunten per ver-thema zijn samengenomen tot een overkoepelende indicatie, waarbij * klein probleem, ** matig probleem en *** groot probleem. Het resultaat is een expertinschatting van de ernst van de situatie, waarbij ook rekening is gehouden met het oppervlak waarop het probleem speelt.

⁴ Voor Stelkampsveld is verdroogd op matig gezet. Er komen nog goed ontwikkelde (zwak) gebufferde vegetaties voor, maar die toestand is niet duurzaam en door vergroting met nieuwe natuur en GGOR-maatregelen sterk verbeterd. De oppervlakte verdroogd is misschien klein, maar dat is wel het terrein waar het om gaat.

⁵ Voor Teeselinkven is verdroogd op matig gezet. Er komen nog goed ontwikkelde (zwak) gebufferde vegetaties voor, maar die toestand is niet duurzaam en verbeterd door vergroting met nieuwe natuur en GGOR-maatregelen sterk.

⁶ Het Natura 2000-deel van Arkemheen is niet verdroogd, het weidegebied eromheen wel.

Autonome ontwikkeling

De autonome ontwikkeling in de Natura 2000-gebieden laat min of meer de toekomstverwachting zien van de Natura 2000-gebieden als bestaand beleid is/wordt uitgevoerd.

De Veluwe is grotendeels verzuurd en dat is een knelpunt dat lastig op te lossen is en de kwaliteitsverbetering van de habitattypen tot een zekere hoogte in de weg zal staan. Anderzijds vinden op de Veluwe grootschalige herstelprojecten plaats zoals het vergroten van de stuifzandgebieden en verbeteren van de overgangen van open gebieden naar bosgebieden. Hier profiteert met name de fauna van. De recreatiedruk op de Veluwe is hoog wat een knelpunt is voor met name de (grondbroedende) vogels in het Natura 2000-gebied.

De uiterwaarden zijn dynamische gebieden die vooral afhankelijk zijn van een goede rivierdynamiek. Enkele habitattypen zijn gevoelig voor stikstofdepositie en verdroging is hier en daar een knelpunt. In de afgelopen periode zijn veel Ruimte voor de Rivier-maatregelen uitgevoerd, waardoor een positieve trend voor veel habitattypen en soorten te verwachten is. Ook inrichtingsmaatregelen ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water zullen hieraan in gunstige zin bijdragen.

De vaak kleine natte Natura 2000-gebieden staan het meest onder druk. Vanuit het GGOR-beleid (TOP-gebieden) zijn/worden maatregelen uitgevoerd die de verdroging moet terugdringen. Naar verwachting kunnen hier positieve resultaten bereikt worden. De stikstofdepositie blijft in deze gebieden een groot knelpunt. De uitvoering van de maatregelen uit de PAS zijn wat betreft financiën en effectiviteit nog te onzeker om al uitspraken over te doen. Als de gebieden hydrologisch op orde zijn, zijn ze wel weerbaarder tegen de negatieve gevolgen van stikstofdepositie, maar of het voldoende is om een duurzame instandhouding te bereiken is op dit moment onzeker.

De randmeren laten een positieve trend zien door allerlei maatregelen, zoals het beperken van de fosfaatlast. De Veluwerandmeren zijn daarmee als systeem redelijk op orde, met uitzondering van het niet natuurlijke peilbeheer. In de autonome ontwikkeling zal dit probleem niet worden opgelost. Het stikstofprobleem wordt veroorzaakt door de vrij lage kritische depositie waarde van kranswierwateren in vergelijking met de achtergronddepositie, hoewel dit in de praktijk, gezien de trends, wel lijkt mee te vallen. Enkele vogeldoelen staan onder druk vanwege ontwikkelingen in de broed- en/of overwinteringsgebieden, die buiten de invloedssfeer van het Nederlandse beleid vallen.

Arkemheen kent geen knelpunten en heeft daarmee als één van de weinige Natura 2000-gebieden in Gelderland een duurzame instandhouding bereikt.

Om inzicht te krijgen in de mogelijke autonome ontwikkeling is gebruik gemaakt van een onderzoek van Alterra. In dat onderzoek, dat was gericht op toetsing van de herijkte EHS², is een analyse gemaakt van het oplossend vermogen van de knelpunten in de Natura 2000-gebieden als gevolg van PAS-maatregelen, (reserve) TOP-lijst (GGOR) en Sense of Urgency. Deze maatregelen gaan verder dan de thans vaststaande autonome ontwikkeling omdat ze nog niet vastgesteld zijn in beheerplannen en de financiering nog onzeker is. Maar kijkend naar het oplossend vermogen van deze beoogde maatregelen blijkt dat naar verwachting het knelpunt *verzuring* in twee Natura 2000-gebieden verkleind (Stelkampsveld en Veluwe) wordt, in één gebied deels (Landgoederen Brummen) en in vijf gebieden blijft het knelpunt bestaan (Bekendelle, 'Lingegebied & Diefdijk Zuid', Gelderse Poort, 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem' en Uiterwaarden IJssel).

² Toets herijking EHS Gelderland, Van der Grift et al, 2012

In twaalf Natura 2000-gebieden wordt het knelpunt *verdroging* verkleind (Bekendelle, Landgoederen Brummen, 'Lingegebied & Diefdijk-Zuid', Gelderse Poort, Veluwe, Korenburgerveen, 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem', Stelkampsveld, Teesselinkven, Willinks Weust, Wooldse veen en De Bruuk), in één gebied deels (Binnenveld) en in drie gebieden blijft het knelpunt (Uiterwaarden IJssel, Uiterwaarden Nederrijn en Veluwe randmeren) bestaan.

In zestien Natura 2000-gebieden (Bekendelle, Landgoederen Brummen, 'Lingegebied & Diefdijk-Zuid', Gelderse Poort, Veluwe, Korenburgerveen, 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem', Sint Jansberg, Teesselinkven, Uiterwaarden IJssel, Uiterwaarden Nederrijn, Uiterwaarden Waal, Veluwerandmeren, Willinks Weust, Wooldse veen en De Bruuk) wordt het knelpunt *vermesting* verkleind en in één gebied deels (Binnenveld). Kijkend naar de verdere toekomst op het moment dat de PAS-maatregelen en anti-verdrogingsmaatregelen met name in de beheerplannen van de Natura 2000-gebieden of anderzijds zijn vastgelegd dan is er op de meeste milieuoedities in de meeste Natura 2000-gebieden een verbetering te verwachten. Dit is weergegeven in onderstaande tabel 3.4.

Tabel 3.3 Beoordelingskader huidige situatie en oplossend vermogen autonome ontwikkeling

	Knelpunt huidige situatie	Oplossend vermogen autonome ontwikkeling
	Er is geen knelpunt ten aanzien van de milieuoedities	N.v.t. Er is geen knelpunt of knelpunt wordt geheel opgelost
	Het knelpunt van de milieuoedities is nihil en eigenlijk verwaarloosbaar	Er is minimaal sprake van een verbetering (verb.)
	Er is sprake van een klein knelpunt	-
	Er is sprake van een matig knelpunt	-
	Er is sprake van een groot knelpunt	Knelpunt wordt niet opgelost.

Tabel 3.4 Samenvatting knelpunt huidige situatie en oplossend vermogen autonome ontwikkeling³

Natura 2000-gebied	Knelpunt huidige situatie			Oplossend vermogen autonome ontwikkeling		
	verzuurd	vermest	verdroogd	verzuurd	vermest	verdroogd
Arkenheem	geen	geen	geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bekendelle	klein	groot	klein	niet	verb.	verb.
Binnenveld	geen	groot	groot	n.v.t.	verb.	verb.
De Bruuk	geen	groot	groot	n.v.t.	verb.	verb.
Gelderse Poort	klein	nihil	klein	niet	verb.	verb.
Korenburgerveen	geen	groot	groot	n.v.t.	verb.	verb.
Landgoederen Brummen	klein	groot	matig	verb.	verb.	verb.
Lingegebied & Diefdijk -Zuid	nihil	matig	matig	niet	verb.	verb.
Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	nihil	matig	matig	niet	verb.	verb.
Sint Jansberg	geen	groot	geen	n.v.t.	verb.	n.v.t.
Stelkampsveld	nihil	groot	matig	verb.	verb.	verb.
Teesselinkven	klein	groot	matig	verb.	verb.	verb.
Uiterwaarden IJssel	klein	matig	nihil	niet	verb.	niet
Uiterwaarden Nederrijn	geen	klein	nihil	n.v.t.	verb.	niet
Uiterwaarden Waal	nihil	groot	geen	verb.	verb.	niet
Veluwe	matig	groot	nihil	verb.	verb.	verb.

³ Gebaseerd op Toets herijking EHS Gelderland, Van der Grift et al, 2012

Natura 2000-gebied	Knelpunt huidige situatie			Oplossend vermogen autonome ontwikkeling		
	<i>verzuurd</i>	<i>vermest</i>	<i>verdroogd</i>	<i>verzuurd</i>	<i>vermest</i>	<i>verdroogd</i>
Veluwerandmeren	geen	groot	groot	n.v.t.	verb.	niet
Willinks Weust	geen	klein	klein	n.v.t.	verb.	verb.
Wooldse Veen	geen	matig	groot	n.v.t.	verb.	verb.

3.3 Conclusie

Kijkend naar de verdere toekomst op het moment dat de PAS-maatregelen en anti-verdrogingsmaatregelen met name in de beheerplannen van de Natura 2000-gebieden of anderzijds zijn vastgelegd dan is er op de meeste milieuocondities in de meeste Natura 2000-gebieden een verbetering te verwachten. Op dit moment is nog niet in te schatten in hoeverre de te verwachten verbeteringen ten aanzien van de milieuocondities daadwerkelijk leidt tot het opheffen van het knelpunt en het bereiken van een duurzame instandhouding van het Natura 2000-gebied. Grotendeels zullen de verbeteringen nodig zijn om de negatieve trend te keren. Zodra dat bereikt is kan eventuele milieuruimte gebruikt worden voor de overige (economische) ruimtelijke ontwikkelingen uit de Omgevingsvisie.

4 EFFECTBEOORDELING VAN VOORNEMENS IN OMGEVINGSVISIE

4.1 Inleiding

De beleidsvoornemens in de Omgevingsvisie hebben deels wel en deels geen betrekking op ontwikkelingen met een ruimtelijk karakter. Voor zover dat niet het geval is, en er geen dosis-effectrelatie te identificeren is op grond van het betreffende beleidsvoornemen, heeft het geen zin om deze te verkennen op hun gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. Deze zijn dan ook niet meegenomen in onderstaande effectbeoordeling.

Paragraaf 4.3 gaat in op de mogelijke effecten van de Omgevingsvisie. Het betreft nieuw of te ontwikkelen beleid, dat merendeel nog niet eerder passend is beoordeeld. Indien dat wel het geval is, is dat weergegeven.

In paragraaf 4.3.1 worden de beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie per thema beschouwd op hun risico voor significante effecten.

De beoordeling heeft vooral plaatsgevonden door in beeld te brengen welke veranderingen van de milieucondities als gevolg van het nieuwe beleid te verwachten zijn in relatie tot de knelpunten in milieucondities die op dit moment aan de orde zijn in de verschillende Natura 2000-gebieden om de instandhoudingsdoelen op termijn te kunnen halen.

4.2 Beoordelingskader

De beoordeling hoe groot het risico dat een bepaald beleidsvoornemen een significant negatief effect veroorzaakt op de waarden van een Natura 2000-gebied vindt plaats conform de zogenaamde 'stoplicht-methode'.

Tabel 4.1 Beoordelingskader beleidsvoornemens Omgevingsvisie

	Geen risico op een significant negatief effect
	Klein risico op een significant negatief effect
	Redelijk risico op een significant negatief effect
	Groot risico op een significant negatief effect

In het algemeen is het zo, dat bij voornemens met een klein risico op significante effecten het in het algemeen makkelijker is om deze effecten bij uitwerking concretere plannen/projecten te voorkomen dan in geval sprake is van een groot risico op een significant effect.

4.3 Effectbeoordeling voornemens Omgevingsvisie

4.3.1 Cultuur, erfgoed en archeologie

Tabel 4.2 Beoordeling beleidsvoornemens op het gebied van cultuur, erfgoed en archeologie op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieucondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Cultuur, erfgoed en archeologie	Nieuwe Hollandse Waterlinie en Limes is aangewezen als waardevol cultuurlandschap. Geen grootschalige ontwikkelingen mogelijk.	Geen	Uitvoerbaar, geen kans op significant negatief effect.

De beleidswijziging om de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Limes aan te wijzen als waardevol cultuurlandschap en daarmee geen grootschalige ontwikkelingen mogelijk te maken heeft geen negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden. De Natura 2000-gebieden die binnen het Gelderse deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn gelegen zijn 'Lingegebied & Diefdijk Zuid' en 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem'. De Romeinse Limes ligt grotendeels langs de Rijn/Waal.

4.3.2 Werken

Tabel 4.3 Beoordeling beleidsvoornemens op het gebied van economie en kantoren op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieucondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Werken	Nieuwbouw en/of omvorming kantoren/detailhandel/bedrijven kan alleen indien de behoefte is aangetoond en het een duurzame locatie betreft. Grotere kantorencomplexen (> 1500 m ²) in eerste instantie bij multimodaal ontsloten stationslocaties: Arnhem CS, Apeldoorn, Ede-Wageningen en Nijmegen CS.	Ruimtebeslag Stikstofdepositie (Optische) Verstoring door geluid, licht, trilling, menselijke activiteiten, etc.	Uitvoerbaar, maar indien nieuwe ontwikkelingen door verkeersaantrekkende werking een toename van stikstofdepositie of verstoring veroorzaken en in de nabijheid van Natura 2000-gebieden zijn gelegen bestaat er een risico op significant negatieve effecten.
			De 4 stationslocaties zijn zodanig binnen stedelijk gebied gelegen dat hier geen significant negatief effect op de omliggende Natura 2000-gebieden (Veluwe en Uiterwaarden Waal) zijn te verwachten.
	Ontwikkeling bedrijventerrein/containerterminal Waal (Hotspots Rivierenland) met als voorkeur zoeklocatie Biezenburg.	Ruimtebeslag Geluid- en lichtverstoring Optische verstoring Stikstofdepositie	Ligging binnendijs: Uitvoerbaar, maar met kans op significant negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie. Ligging buitendijs:

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieucodities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
			Uitvoerbaarheid op voorhand niet onmogelijk maar grote kans op significant negatieve effecten als gevolg van ruimtebeslag, stikstofdepositie en verstoring. Grote mitigatietaakstelling,

Op dit moment is niet bekend op welke locaties uitbreiding van kantoren, detailhandel en bedrijvigheid zal plaatsvinden. De voorkeurslocaties voor grotere kantorencomplexen (>1500 m²) nabij stationslocaties zijn zodanig binnen stedelijk gebied gelegen dat significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden hier niet te verwachten zijn. Significant negatieve effecten van overige ontwikkelingen kunnen met name ontstaan door stikstofdepositie als gevolg van verkeersaantrekkende werking of productieprocessen. Indien het gaat om industrie en zware bedrijvigheid is verstoring ook een risico op het moment dat de ontwikkelingen binnen een zone van circa 500 meter rondom een Natura 2000-gebied worden ontwikkeld. Het ligt niet voor de hand om dergelijke ontwikkelingen binnen de Natura 2000-begrenzing uit te voeren, maar indien dit het geval is bestaat er een grote kans op een significant negatief effect als gevolg van ruimtebeslag, verstoring en stikstofdepositie. Daarmee is de ligging een belangrijke factor om significant negatieve effecten te voorkomen.

Met name de ontwikkeling van een bedrijventerrein/containerterminal langs de Waal is een concrete wens die nader beoordeeld kan worden. In het Masterplan Rivierenland logistieke hotspot⁴ zijn in eerste instantie 16 locaties benoemd voor het realiseren van een containerterminal/bedrijventerrein langs de Waal. Daarvan waren 9 locaties ongeschikt bevonden vanwege vergevorderde andere ontwikkelingsrichtingen of vanwege enorme investeringen als gevolg van bedrijfsverplaatsingen. Een uitgebreidere analyse is voor 7 locaties gemaakt. Uit deze analyse bleken drie locaties zeer kansrijk en zijn nader onderzocht op de gevolgen voor Natura 2000 en EHS⁵.

De overgebleven 3 locaties zijn:

1. Lingewaal – Zeiving.
2. Neder-Betuwe – IJzendoorn.
3. Neder-Betuwe – Biezenburg.

Hieronder wordt een samenvatting van het onderzoek met betrekking tot de gevolgen van ontwikkeling van een containerterminal/bedrijventerrein op de bovengenoemde locaties op Natura 2000-gebieden weergegeven.

Binnen deze locaties is de exacte ligging en omvang van de containerterminal nog niet bekend. Voor de locatie Biezenburg is nog een relatief groot zoekgebied beschikbaar. Om de invloed die vanuit de containerterminal zal optreden voldoende in te kunnen schatten zijn de bestaande bedrijventerrein en/of de zoekgebieden aangehouden als (mogelijke) toekomstige locatie. Dit geeft de maximale reikwijdte van de invloedzone weer, zodat met name binnen zoekzones bepaald kan worden wat de meest gunstige ligging van het bedrijventerrein is.

De locaties die buitendijks zijn gelegen binnen de Natura 2000-begrenzing, hebben de grootste invloed door oppervlakteverlies en verstoring. Het gaat hierbij om locaties IJzendoorn en Biezenburg (buitendijks).

⁴ Regio Rivierenland, Masterplan Rivierenland logistieke hotspot, maart 2012

⁵ Risico-analyse containerterminal Waal, analyse naar de gevolgen voor natuur, RHDHV 2013

De locatie die op dit moment het meest gunstig scoort vanuit natuurwaarden is de locatie Zeiving. Deze locatie ligt relatief ver buiten het Natura 2000-gebied waardoor oppervlakteverlies en verstoring niet aan de orde is. Stikstofdepositie reikt over een groter gebied, waardoor hiervoor wel sprake is van een negatieve invloed. Het gaat daarbij om depositie op gevoelige habitattypen aan de buitenrand van een indicatieve drie kilometerzone.

De locatie Biezenburg kent een groot zoekgebied en daarmee verschilt de beoordeling afhankelijk van de ligging van het bedrijventerrein binnen het zoekgebied. Het buitendijkse gebied is begrensd als Natura 2000-gebied. In het concept Natura 2000-beheerplan is dit gebied aangewezen als kerngebied voor de ontwikkeling van leefgebied van de kwartelkoning. Daarbij is niet uitgesloten dat de toename van stikstofdepositie de kwaliteit van het (toekomstige) leefgebied van de kwartelkoning zal beperken. De kritische depositiewaarde van het leefgebied van de kwartelkoning in het rivierengebied varieert van 1600 - >2400 mol N/ha/jr⁶. Dit is een risicofactor omdat hierdoor de kans op een significant negatief effect vergroot wordt op het moment dat dit gebied een negatieve impact ondervindt vanuit het bedrijventerrein.

De meest geschikte locatie voor een containerterminal is binnendijks, zoveel mogelijk in het noordwesten van het zoekgebied. Ruimtebeslag en verstoring zullen dan niet aan de orde zijn. Stikstofdepositie zal nog wel een negatieve impact hebben, maar dat is bij elke locatie een aandachtspunt.

Rood: er is sprake van invloed binnen Natura 2000 waarbij waarschijnlijk ook instandhoudingsdoelen aangetast worden;

Oranje: er is sprake van invloed binnen Natura 2000 waarbij waarschijnlijk geen instandhoudingsdoelen aangetast worden;

Groen: er is geen sprake van een invloed binnen Natura 2000-gebied.

Locatie	N2000 - oppervlakteverlies		N2000 - verstoring		N2000 - stikstofdepositie
1. Zeiving					
2. IJzendoorn					
3. Biezenburg	binnendijks	buitendijks	noord	zuid	

Voor negatieve effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie wordt de PAS (programmatische aanpak stikstof) ontwikkeld. Volgens de huidige planning moet deze aanpak begin 2014 van kracht worden. Het doel van de PAS is om door natuurherstel de Natura 2000-gebieden in een duurzame staat van instandhouding te krijgen, waardoor economische ontwikkelruimte ontstaat. Op dit moment is de ontwikkelruimte namelijk beperkt als gevolg van de slechte staat van instandhouding van de meeste Natura 2000-gebieden. Een groot deel van de instandhoudingsdoelstellingen staan autonoom al onder druk als gevolg van de te hoge stikstofdepositie (achtergronddepositie) in Nederland.

⁶ Deel II, herstelstrategieën voor stikstofgevoelige habitats, bijlage herstelstrategieën voor leefgebieden, april 2012

4.3.3 Wonen

Tabel 4.4 Beoordeling beleidsvoornemens op het gebied van wonen op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieucondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Wonen	Uitbreidingsruimte voor woningbouw (zoekzone) zijn vervallen. Bestaande plannen worden doorgezet of heroverwogen. Geen ruimtelijke consequenties.	Geluid Licht Stikstofdepositie Versnippering Ruimtebeslag	De beleidslijnen rondom wonen zijn niet concreet genoeg om iets over de uitvoerbaarheid te kunnen zeggen. Aandachtspunten voor het vervolg zijn wel de ligging van de woningbouwlocaties nabij Natura 2000-gebieden in relatie tot de invloed op het gebied van geluid, licht, stikstofdepositie, versnippering, ruimtebeslag, etc.

Het nieuwe beleid dat gericht is op woningbouw is niet concreet genoeg om een risico-inschatting voor op te stellen. De invulling en locatie zijn nog niet bekend. Wat wel als aandachtspunt aangegeven kan worden is dat als gevolg van de ligging van woningbouwlocaties nabij Natura 2000-gebieden er sprake kan zijn van een versturende invloed (of ruimtebeslag) waardoor er (significant) negatieve effecten kunnen optreden. De eerder opgestelde Voortoets voor de Streekplanuitwerking stedelijke functies kan een hulpmiddel zijn om het risico op significant negatieve effecten in te schatten⁷.

4.3.4 Energie

Tabel 4.5 Beoordeling beleidsvoornemens op het gebied van energie op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieucondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Energie	Realisatie van nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van windenergie op locaties waar dit mogelijk is (zie hoofdstuk 3 van het bijbehorend planMER Omgevingsvisie).	Ruimtebeslag Geluidverstoring en trilling Optische verstoring Aanvliegrisico's	Uitvoerbaar, vanwege de ligging buiten niet-kansrijke locaties bestaat er nog slechts een kleine kans op significant negatieve effecten.
	Realisatie van nieuwe ontwikkelingen t.a.v. windenergie op niet-kansrijke locaties (GNN en Natura 2000-gebieden).		Uitvoerbaarheid op voorhand niet onmogelijk. Bij realisatie binnen Natura 2000-gebieden die een vogeldoelstelling hebben, bestaat er een grote kans op significant negatieve effecten.
	Realisatie van nieuwe ontwikkelingen t.a.v. windenergie op locaties waar dit uitgesloten is.		Uitvoerbaar, geen kans op significant negatief effect.

⁷ Streekplanuitwerking stedelijke functies, voortoets Natura 2000 Gelderland, 20 oktober 2006

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieucondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
	Medewerking aan pilot van realisatie windenergie binnen N2000 of GNN.	Ruimtebeslag Geluidverstoring en trilling Optische verstoring Aanvliegrisico's	Uitvoerbaarheid op voorhand niet onmogelijk. Bij realisatie binnen Natura 2000-gebieden die een vogeldoelstelling hebben, bestaat er een grote kans op significant negatieve effecten.
	Gebieden aanwijzen gericht op het ontwikkelen van lokale duurzame energie om doelstelling duurzame energievoorziening te behalen (ook tijdelijke bestemming als niet tot ontwikkeling komende bedrijventerreinen).	Ruimtebeslag Stikstofdepositie Geluidverstoring en trilling Optische verstoring Aanvliegrisico's	Uitvoerbaar, maar bij ontwikkelingen met betrekking op windenergie (aanvaringsrisico) en biomassa (stikstofdepositie) en ligging nabij gevoelige Natura 2000-gebieden bestaat er een risico op significant negatieve effecten.
		Geen	Uitvoerbaar, bij ontwikkelingen zonder een negatieve invloed naar de omgeving (bijvoorbeeld zonne-energie) is er geen kans op een significant negatief effect.
	Inzet op ontwikkeling regionaal energienetwerk biogas (gericht op gastransport en vooral langs bestaande infrastructuur, nieuw tussen Borculo en Groenlo) en uitbreiding van aantal/capaciteit vergisters.	Ruimtebeslag	Uitvoerbaar, omdat het uitsluitend gaat om gastransport is er vanuit de vergisters geen sprake van een toename van stikstofdepositie. Tussen Borculo en Groenlo liggen geen Natura 2000-gebieden zodat geen sprake is van ruimtebeslag. Geen kans op een significant negatief effect.

Voor ontwikkelingen met betrekking tot windenergie is een kaart met risicogebieden (zie hoofdstuk 3 van het bijbehorend planMER Omgevingsvisie) opgenomen. Ontwikkelingen vinden bij voorkeur plaats buiten de niet-kansrijke locaties (onder andere Natura 2000-gebieden, GNN en vogelmigratieroutes) want daarmee is er slechts een klein risico dat er sprake is van een significant negatief effect. Er zijn plannen voor een pilot voor de ontwikkeling van windturbines binnen Natura 2000-gebieden en/of GNN. Op dergelijke locaties is het risico groot dat er sprake is van een significant negatief effect. Ontwikkelingen met betrekking tot duurzame energie kunnen bestaan uit verschillende energiebronnen. De invloed vanuit een windturbinelocatie en biomassacentrale zijn groter en daarmee bestaat er een groter risico op een significant negatief effect dan ontwikkelingen gericht op zonne-energie, er vanuit gaande dat dergelijke ontwikkelingen niet binnen Natura 2000-gebieden plaatsvinden. Met name biomassacentrales hebben als gevolg van stikstofemissies effecten op instandhoudingsdoelstellingen die autonoom al onder druk staan als gevolg van een te hoge achtergronddepositie in Nederland.

Er is geen kans op een significant negatief effect van het biogasnetwerk, omdat bij deze gastransport geen stikstofdepositie vrij komt.

4.3.5 Landbouw

Tabel 4.6 Beoordeling beleidvoornemens op het gebied van landbouw op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieuecondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Landbouw	<p>Extra groei­ruimte voor <i>intensieve veehouderij</i> wordt geboden aan die bedrijven die extra (bovenwettelijk) maatregelen treffen om te voldoen aan maatschappelijke wensen. De bouw­blok­groottes (voor LOG in de basis 1,5 hectare en voor ver­we­vings­ge­bie­den 1 hectare) blijven als basis­om­vang ver­meld maar de bovengrens wordt permeabel.</p> <p><i>Grondgebonden veehouderijen</i> mogen groeien op voor­waarde dat het bedrijf grondgebonden blijft en dat een beeld­kwaliteits­plan wordt op­ge­steld. Er wordt geen bovengrens voor bouw­blokken op­ge­no­men.</p>	Stikstofdepositie	Binnen een 5 km-zone rondom een Natura 2000-gebied: Uitvoerbaarheid op voorhand niet onmogelijk, maar grote kans op significant negatieve effecten als gevolg van toenemende stikstofdepositie.
			Binnen een 5-10 km-zone rondom een Natura 2000-gebied: Uitvoerbaarheid op voorhand niet onmogelijk, maar redelijke kans op significant negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie.
			Binnen >10 km-zone rondom een Natura 2000-gebied: Uitvoerbaarheid op voorhand niet onmogelijk, maar kleine kans op significant negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie.
	M.u.v. de locatie die in bestemmingsplannen als LOG zijn aangewezen is in geheel Gelderland nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven uitgesloten.	Stikstofdepositie	De LOG's zijn vastgelegd in bestemmingsplannen en in dat kader reeds getoetst. Het uitsluiten van nieuwvestiging buiten LOG's is uitvoerbaar want een significant negatief effect is uitgesloten.

Het nieuwe beleid dat met uitzondering van vastgelegde LOG's (landbouwontwikkelingsgebieden) geen nieuwvestiging van intensieve veehouderij mogelijk is, zal geen negatief effect binnen Natura 2000-gebieden veroorzaken. De op dit moment vastgelegde LOG's zijn reeds getoetst in het kader van de bestemmingsplanprocedure en worden in het kader van de Omgevingsvisie niet opnieuw beoordeeld.

Zoals uit de knelpuntenanalyse van de Gelderse Natura 2000-gebieden is gebleken, is een te hoge stikstofdepositie een groot knelpunt voor het behalen van een goede staat van instandhouding van de Natura 2000-gebieden (zie ook figuur 4.1). Voor een belangrijk deel, naast input vanuit verkeer, industrie en het buitenland, wordt deze stikstofdepositie veroorzaakt door veehouderijen, al dan niet buiten Gelderland.

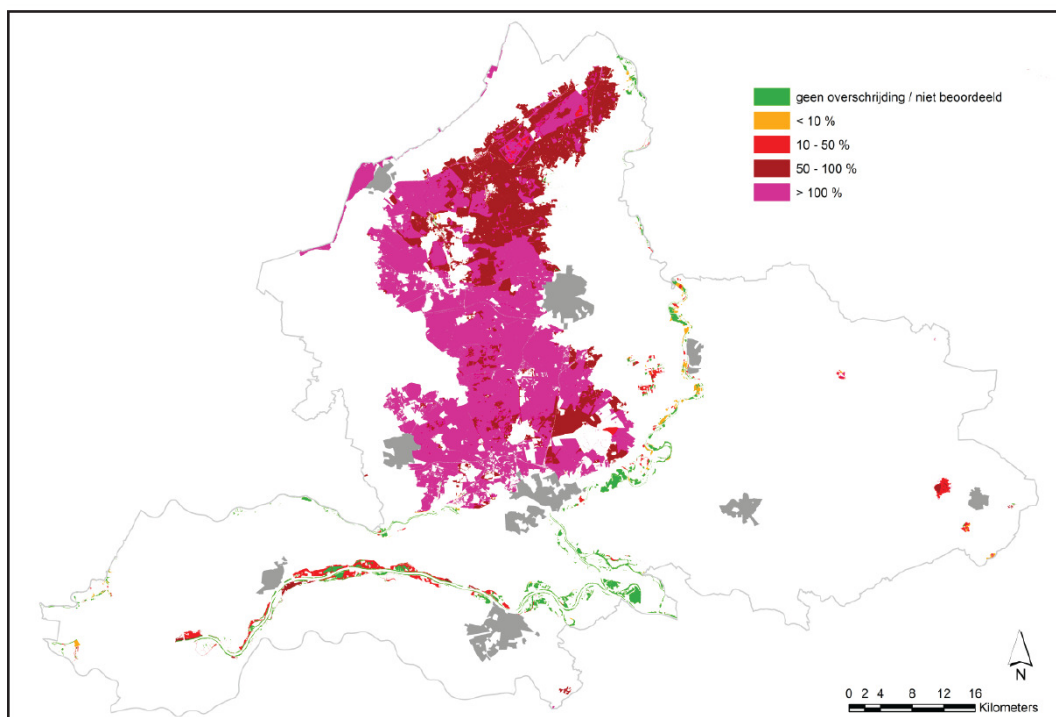
Aangevuld
figuur 4.1

De Omgevingsvisie maakt uitbreiding van (intensieve) veehouderijbedrijven op bepaalde locaties en onder bepaalde voorwaarden mogelijk. De bovengrens van bouw­blokken wordt permeabel.

Vanwege de overbelaste situatie van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden is ondanks strengere milieuwetgeving in de toekomst toename van stikstofdepositie als gevolg van uitbreiding van veehouderijen niet uit te sluiten. Op dit moment is elke toename van stikstofdepositie een knelpunt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Daarom is het lastig om voor uitbreidingen of nieuwvestiging van veehouderijbedrijven die een toename van stikstofdepositie binnen een Natura 2000-gebied veroorzaken een Natuurbeschermingswetvergunning te verkrijgen. Met de Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland wil de provincie bereiken dat de kwetsbare natuur in Natura 2000-gebieden beter wordt beschermd én dat veehouderijbedrijven in Gelderland mogelijkheden krijgen om uit te breiden door de vastgelopen vergunningverlening weer vlot te trekken. Bedrijven die willen uitbreiden kunnen alleen een vergunning krijgen als ook de stikstofbelasting op de Natura 2000-gebieden daalt. De verordening bereikt deze twee doelen met behulp van een salderingssysteem.

Het salderingssysteem, dat wordt beheerd door de provincie, registreert de stikstofuitstoot door veehouderijbedrijven, ook wel depositieruimte genoemd, en houdt de ontwikkeling daarvan bij. Als de depositieruimte van een bedrijf afneemt door het geheel of gedeeltelijk beëindigen van de activiteiten, kan een ander bedrijf deze depositieruimte voor een deel overnemen.

Als de stikstofuitstoot door de uitbreiding een bepaalde drempelwaarde overschrijdt, is het bedrijf dat de vergunning aanvraagt verplicht om gebruik te maken van het salderingssysteem. De drempelwaarde is gerelateerd aan de stikstofgevoeligheid van het nabijgelegen Natura 2000-gebied. Beneden een bepaalde drempelwaarde hoeft er niet gesaldeerde te worden en krijgt het bedrijf de Nb-wetvergunning zonder extra voorwaarden ten aanzien van de stikstofuitstoot.

Figuur 4.1 Stikstofdepositie-overschrijdingen voor Natura 2000-gebieden in de provincie Gelderland. Weergegeven is het percentage overschrijding ten opzichte van de KDW. Gebieden zonder overschrijding zijn groen weergegeven, deze gebieden worden ongevoelig geacht voor stikstofdepositie (bron: Van der Grift et al, Alterra, 2012).

Naast de verordening houdt de provincie rekening met de uitvoering van de zogenaamde PAS-maatregelen. In de PAS (programmatische aanpak stikstof), die volgens de huidige planning begin 2014 van kracht wordt, zijn onder andere maatregelen benoemd die ervoor moeten zorgen dat de kwaliteit van een Natura 2000-gebied verbetert. Grotendeels gaat het om hydrologische of beheermaatregelen. Door uitvoer van deze maatregelen wordt het gebied weerbaarder voor stikstofdepositie en ontstaat er ontwikkelruimte. De provincie contracteert de uitvoering van PAS-maatregelen in Natura2000-gebieden, zodat uitvoering (in samenwerking met o.a. de waterschappen) voor de wettelijke termijn voor afronding van de PAS-maatregelen, 2018, voor reeds gecontracteerde gebieden haalbaar is. De uitvoering van hydrologische herstelmaatregelen is onderdeel van de realisatie van het Gelders Natuurnetwerk, daarom streeft de provincie ernaar om de realisatie van het Gelders Natuurnetwerk en de verdrogingsbestrijding te voltooien in 2025.

De borging en uitvoering van de PAS-maatregelen en hydrologische herstelmaatregelen zal er toe leiden dat er meer ontwikkelruimte komt voor de landbouw. Daarentegen zal zonder deze maatregelen de landbouw zelf binnen de sector moeten salderen op het vlak van stikstofemissie door bijvoorbeeld aangescherpte milieu-eisen waardoor er geen sprake is van een toename van stikstofdepositie. Ook kan in de verdere uitwerking (o.a. bestemmingsplannen) in bepaalde gebieden een actief 'stoppersbeleid' worden gehanteerd, waardoor ontwikkelruimte ontstaat voor bedrijven die groeipotentie hebben. De verordening vormt een onderdeel van de Omgevingsvisie en daarmee wordt geborgd dat het beleid met betrekking tot veehouderijen in relatie tot de vrijgekomen ontwikkelruimte bij een nadere uitwerking niet tot significant negatieve gevolgen zal leiden.

4.3.6 Mobiliteit

Tabel 4.7 Beoordeling beleidsvoornemens op het gebied van mobiliteit op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieucondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Mobiliteit	Het verbeteren van de bereikbaarheid voor OV en auto of mogelijk nieuwe/uit te breiden verbindingen (spoor, weg en water).	Ruimtebeslag Barrièrewerking Stikstofdepositie Geluid- en lichtverstoring	De beleidslijnen rondom mobiliteit zijn niet concreet genoeg om iets over de uitvoerbaarheid te kunnen zeggen. Aandachtspunten voor het vervolg zijn wel de ligging van de toekomstige ontwikkelingen nabij Natura 2000-gebieden in relatie tot de invloed op het gebied van geluid, licht, stikstofdepositie, versnippering, ruimtebeslag, etc.

Het nieuwe beleid dat gericht is op het verbeteren van de bereikbaarheid en verbindingen is niet concreet genoeg om een risico-inschatting voor op te stellen. De invulling en locatie zijn nog niet bekend. Wat wel als aandachtspunt aangegeven kan worden is dat als gevolg van een toename van wegverkeer er sprake is van een toename van stikstofdepositie. Aangezien een groot aantal Natura 2000-gebieden op dit moment in een slechte staat verkeren mede als gevolg van stikstofdepositie is er weinig ontwikkelruimte voor initiatieven die stikstofdepositie veroorzaken. Bij ligging nabij Natura 2000-gebieden is er een grote kans op significant negatieve effecten. De PAS is het middel die de uitvoerbaarheid moet vergroten.

4.3.7 Natuur en landschap

Tabel 4.8 Beoordeling beleidsvoornemens op het gebied van natuur en landschap op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieuocondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Natuur en landschap	De herijkte EHS krijgt onder meer vorm in het Gelders Natuurnetwerk dat bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige EHS en bevat tevens een zoekgebied van 7.300 ha voor de te realiseren 5.300 ha nieuwe natuur. De Groene Ontwikkelingszone bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het Gelders Natuurnetwerk. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk wanneer deze substantieel bijdragen aan versterking van de ecologische samenhang van de natuur van het Gelders Natuurnetwerk.	Verdroging ⁸ Vermesting Verzuring	Uitvoerbaar, geen kans op een significant negatief effect. De herijkte EHS levert een verbetering voor de lange en korte termijn doelstelling van de Natura 2000-gebieden ten opzichte van de huidige situatie ⁹ . Aandacht moet wel gericht zijn op het voorkomen en verhelpen van de knelpunten die PBL verwacht in de uitvoering van het beleid ¹⁰ .
	Stilte wordt gekoppeld aan de kernkwaliteit van de GNN.	Geluidverstoring	Uitvoerbaar, geen kans op een significant negatief effect.
	Compensatiebeginsel natuur en landschap wordt geactualiseerd voor GNN als onderdeel van de nieuwe omgevingsverordening.	Geen	Uitvoerbaar, geen kans op een significant negatief effect.
	Het beschermen van de Hollandse Waterlinie en de Limes gebeurt met ruimtelijke regelgeving waarmee ontwikkelingen zorgvuldig worden afgewogen tegen de kernkwaliteiten. Deze kernkwaliteiten mogen niet aangetast worden.	Geen	Uitvoerbaar, geen kans op significant negatief effect. De Natura 2000-gebieden die binnen het Gelderse deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn gelegen zijn 'Lingegebied & Diefdijk Zuid' en 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem'.

⁸ Deze milieuocondities zijn gehanteerd in het onderzoek 'Toets herijking EHS Gelderland' van Alterra (Van der Grift et al, 2012)

⁹ Toets herijking EHS Gelderland, Van der Grift et al, 2012

¹⁰ Brief PBL, Toets PBL Herijking EHS Gelderland, 4 juni 2012

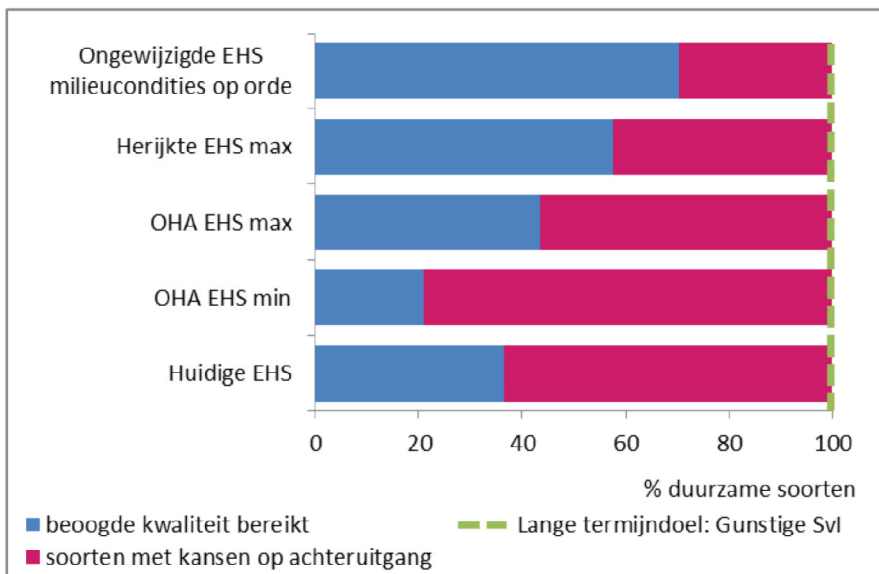
Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieuecondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
	Natte landnatuur bevindt zich binnen het Gelders Natuurnetwerk en omvat onder andere de natte Natura2000-gebieden. Herstel van natte landnatuur is integraal onderdeel van de Beleidsuitwerking Natuur en landschap.	Geen	Uitvoerbaar, het betreft het voortzetten van het beleid van het Waterplan 2010-2015 dat in 2009 is vastgesteld en destijds al getoetst is.

Alterra heeft in opdracht van provincie Gelderland het provinciale beleid ten aanzien van de herijkte EHS getoetst aan de internationale doelen in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR). Daarbij hebben ze gekeken naar de lange termijn doelstelling (realiseren van duurzame condities voor een gunstige staat van instandhouding op nationaal niveau) en de korte termijn doelstelling (het stoppen van de verslechtering van de natuur in de Natura 2000-gebieden en het niet verder achteruit laten gaan van de Vogel- en Habitatrichtlijn-soorten). Onderstaande beoordelingen zijn overgenomen uit de rapportage van Alterra¹¹

Lange termijn doelstelling

Voor de toetsing van de lange termijn doelstelling van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) is gebruik gemaakt van een model dat ook gebruikt wordt in de nationale studie naar de herijking van de EHS. Op provinciaal niveau gelden geen lange termijn doelen. De beoordeling is daarom gedaan op het relatieve aandeel van de provincie Gelderland in het behalen van de nationale lange termijn doelstelling. Het blijkt dat bij volledige uitvoering van de Gelderse plannen de lange termijn doelstelling van de VHR dichterbij komt. In de huidige EHS lijken er voor 36% van de onderzochte soorten duurzame condities. In de oorspronkelijke EHS lijken er voor 70% van de onderzochte soorten duurzame condities te ontstaan. Als uitgegaan wordt van een optimale besteding van de beschikbare middelen die voortkomen uit het Onderhandelingsakkoord Decentralisatie Natuur, en de aanvullingen op dit akkoord, ontstaan naar verwachting voor 44% van de onderzochte soorten duurzame condities. Dit percentage neemt verder toe tot bijna 60%, als de ambities van de provincie Gelderland worden gerealiseerd in de herijkte EHS (zie figuur 4.2). Voor het behalen van de winst is het noodzakelijk dat de plannen van Gelderland en de Manifestpartners in zijn geheel worden uitgevoerd. Ook de realisatie van natuur buiten aangewezen Natura 2000-gebieden is in dit kader relevant.

¹¹ Toets herijking EHS Gelderland, Van der Grift et al, 2012

Figuur 4.2 Het percentage typische soorten van de VHR dat naar verwachting duurzaam in stand kan worden als de herijkte EHS max in Gelderland volledig worden uitgevoerd. Als referenties zijn opgenomen de huidige EHS, ongewijzigde EHS milieuocondities op orde, OHA EHS min en OHA EHS max. OHA verwijst naar het onderhandelingsakkoord en de aanvullingen op dit akkoord.

Korte termijn-doelstelling

Voor de korte termijn-doelstelling van de VHR termijn-doelstelling (het stoppen van de verslechtering van de natuur in de Natura 2000-gebieden en het niet verder achteruit laten gaan van de Vogel- en Habitatrichtlijn-soorten) is op basis van kaartmateriaal van de provincies beoordeeld waar problemen met verdroging, vermessing en verzuring spelen voor habitattypen en waar problemen met versnippering spelen voor actueel voorkomende VHR-soorten. In gebieden waar nu kritische drempelwaarden worden overschreden, bestaat het risico dat de natuurwaarden verder achteruit zullen gaan. Als er nieuwe natuur gerealiseerd in het kader van de herijkte EHS wordt in of nabij een gebied met één van deze problemen en als het type natuur bijdraagt aan het verminderen van deze problemen, heeft de herijkte EHS een positieve uitwerking op de korte termijn-doelstelling van de VHR. Er is vanuit gegaan dat alle voorgestelde maatregelen worden uitgevoerd. Omdat het onmogelijk is om te beoordelen of de te nemen maatregelen voldoende zijn, er is alleen aangegeven of maatregelen een positief effect hebben en waarop ze een positief effect hebben.

Voor veel gebieden worden in het kader van de herijkte EHS maatregelen genomen die er voor zorgen dat de kwaliteit van de gebieden verbetert (zie ook paragraaf 3.2), sommige maatregelen worden geacht meerdere problemen tegelijk aan te pakken (bijvoorbeeld verhoging van de grondwaterstand/herstel kwel kan ook helpen het stikstofprobleem, maar ook het verzuringprobleem aan te pakken). Er blijven echter gebieden waar de problemen niet worden aangepakt, of waar met de nu geplande maatregelen niet alle problemen worden aangepakt (zie tabel 3.4). Daarnaast speelt in wateren het probleem dat het water niet schoon genoeg is, waardoor toch vermessing kan optreden.

Samengevat blijkt uit de analyse van Alterra, dat de herijkte EHS een verbetering oplevert voor de lange-termijn- en korte-termijndoelstelling van de Vogel- en Habitatrichtlijn ten opzichte van de huidige situatie en ten opzichte van het doelbereik dat van het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur mocht worden verwacht. Hierbij hoort wel een belangrijk aandachtspunt dat deze resultaten alleen bereikt worden als alle maatregelen worden uitgevoerd en dus voldoende financiële middelen beschikbaar zijn en bestuurlijke draagkracht aanwezig is voor de uitvoering.

4.3.8 Ondergrond

Tabel 4.9 Beoordeling beleidsvoornemens op het gebied van ondergrond op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieucondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Ondergrond	Winning van bodemenergie binnen GNN alleen conform 'nee, tenzij'. Binnen GO conform 'ja-mits'	Veranderingen in de kwaliteit van grondwater ¹²	Uitvoerbaar, kleine kans op een significant negatief effect op het moment dat de winning binnen de geohydrologische invloedssfeer van een grondwaterafhankelijk Natura 2000-gebied is gelegen.
	Geen koude- en warmteopslag (KWO) en winning van aardwarmte binnen grondwaterbeschermingsgebieden.	Geen	Uitvoerbaar, geen kans op een significant negatief effect.
	Geen winning van fossiele energie binnen intrekgebieden voor drinkwaterwinning en strategische grondwaterreservegebieden.	Geen	Uitvoerbaar, geen kans op een significant negatief effect.

Voor winning van bodemenergie binnen het GNN (Gelders natuurnetwerk) bestaat er een klein risico op een significant negatief effect op het moment dat de winning binnen de grondwaterkwaliteit- en kwantiteit van een Natura 2000-gebied aantast. De ligging van de winninglocatie is hierbij bepalend en is daarmee ook de oplossing om de uitvoerbaarheid te vergroten. Het uitsluiten van koude- en warmteopslag en winning van fossiele energie binnen drinkwaterwinning- en/of strategische grondwaterbeschermings- en/of grondwaterreservegebieden heeft op zich geen gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Wel kan er sprake zijn van een risico op een significant negatief effect (door stikstofdepositie als gevolg van winning van fossiele energie en verandering in grondwater door KWO) op het moment dat de winningen in de nabijheid van Natura 2000-gebieden vallen, maar strikt genomen gaat daar het beleid niet over.

¹² Meer met bodemenergie, effecten op de ondergrond. Effecten van bodemenergiesystemen op de geochemie en biologie in praktijk. Resultaten metingen op pilotlocaties en labtesten. Dinkla et al, 2012

4.3.9 Tuinbouw

Tabel 4.10 Beoordeling beleidsvoornemens op het gebied van tuinbouw op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieuocondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Tuinbouw	Glastuinbouw (als neventak) mag binnen concentratiegebieden glastuinbouw (Bergerden/Huissen en Bommelerwaard) uitbreiden volgens 'ja, mits'.	Stikstofdepositie Geluid- en lichtverstoring	Uitvoerbaar, maar indien nieuwe ontwikkelingen een toename van stikstofdepositie en/of verstoring veroorzaken en in de nabijheid van de Natura 2000-gebieden ('Loevestein, Pompveld & Kornse Boezem' en 'Uiterwaarden Waal') zijn gelegen bestaat er een risico op significant negatieve effecten.
	Herstructureringsopgave concentratiegebied glastuinbouw Huissen/Anger en Bommelerwaard.	Stikstofdepositie Geluid- en lichtverstoring	Uitvoerbaar, maar indien nieuwe ontwikkelingen een toename van stikstofdepositie en/of verstoring veroorzaken en in de nabijheid van Natura 2000-gebieden zijn gelegen (Bommelerwaard: 'Loevestein, Pompveld & Kornse Boezem' en 'Uiterwaarden Waal' en Huissen/Anger: 'Gelderse Poort' en 'Uiterwaarden IJssel') bestaat er een risico op significant negatieve effecten.

Glastuinbouw veroorzaakt in de regel stikstofemissies als gevolg van productieprocessen (verwarming) en verkeersbewegingen. Daarnaast kan er sprake zijn van een risico op een significant negatief effect als gevolg geluid- en lichtverstoring op het moment dat de ontwikkeling dicht nabij Natura 2000-gebieden plaatsvinden. Herstructurering kan ook betekenen dat nieuwe technieken worden toegepast waardoor uitbreiding geen toename van stikstofdepositie hoeft te betekenen. Dit is dan ook een mogelijkheid om de uitvoerbaarheid te vergroten. Verder moet de PAS mogelijkheden bieden door natuurherstel binnen Natura 2000-gebieden waardoor op termijn economische ontwikkelruimte moet ontstaan.

4.3.10 Vrijtijdseconomie

Tabel 4.11 Beoordeling beleidsvoornemens op het gebied van vrije tijdseconomie op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieuocondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Vrijtijdseconomie	Nieuwvestiging en uitbreiding van verblijfs- en dagrecreatie binnen GN op basis van 'nee, tenzij' met realisatie van extra natuur (vooral kwaliteit) in hetzelfde plan (natuur inclusief ontwerpen).	Ruimtebeslag Verstoring door menselijke activiteiten Stikstofdepositie	Uitvoerbaar, maar indien ontwikkelingen in of nabij Natura 2000-gebieden liggen waar verstoring door recreanten een knelpunt is (zoals Veluwe) bestaat er een kans op significant negatieve effecten.

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieucondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
	Nieuwvestiging en uitbreiding van verblijfs- en dagrecreatie binnen GO mogelijk met realisatie van extra natuur (vooral kwantiteit) in hetzelfde plan (natuur inclusief ontwerpen).	Ruimtebeslag Verstoring door menselijke activiteiten Stikstofdepositie	Uitvoerbaar, aangezien GO grotendeels buiten Natura 2000-gebied is gelegen is er slechts een kleine kans op significant negatieve effecten. Met name de Veluwe is hierbij een aandachtsgebied, omdat de recreatiedruk hier al erg hoog is. Hier is er een kans op een significant negatief effect.
	Uitbreiding areaal verblijfsrecreatie in regio Rivierenland (200-500 bungalows, visie recreatie en toerisme, 2012), kanskaart uitgangspunt voor verdere ruimtelijke invulling.	Verstoring door menselijke activiteiten Stikstofdepositie	Uitvoerbaar, maar wel een kleine kans op significant negatieve effecten op het moment dat de locatie nabij verstoringsgevoelige delen van de Natura 2000-gebieden van de uiterwaarden wordt gerealiseerd.
	Aantal nieuwe attracties.	Verstoring door menselijke activiteiten Stikstofdepositie Geluid- en lichtverstoring	Uitvoerbaar, maar wel een kleine kans op significant negatieve effecten op het moment dat de locatie nabij verstoringsgevoelige delen van de Natura 2000-gebieden van de uiterwaarden wordt gerealiseerd. Invulling van de wens niet concreet genoeg om te beoordelen.

Belangrijkste invloed van het voorgenomen beleid binnen Natura 2000-gebieden is verstoring veroorzaakt door recreanten. Met name de broedvogels van de Veluwe ondervinden zodanige hinder van de hoge recreatiedruk dat dit medebepalend is voor het ontbreken van een goede staat van instandhouding op de Veluwe. Een mogelijkheid om de uitvoerbaarheid te vergroten is om zorgvuldig een locatieafweging te maken in combinatie met de toegankelijkheid en verstoringsgevoeligheid van het nabij gehelen Natura 2000-gebied. Een andere mogelijkheid is om door natuurinclusief te ontwerpen en daarmee de kwaliteit van het leefgebied te vergroten. Aandachtspunt is wel dat op de Veluwe verstoring een gebiedsbreed probleem betreft dat lastig op te heffen is door lokale kwaliteitsverbeteringen. Het provinciale beleid dat inzet op compensatiepoules en saldoboekhouding (hectares en natuurkwaliteit) kan hier bij helpen.

4.3.11 Water

Tabel 4.12 Beoordeling beleidsvoornemens op het gebied van stad, water en wonen op uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet

Thema	Nieuw of te ontwikkelen beleid	Mogelijke invloed op milieucondities	Uitvoerbaarheid in relatie tot de Nbwet
Water	Voor het thema water is er geen nieuw ruimtelijke beleid, maar wordt het beleid uit het Waterplan 2010-2015 doorgezet.	n.v.t.	Het beleid uit het Waterplan is in 2009 reeds getoetst.

Voor het thema water is geen nieuw beleid opgenomen in de Omgevingsvisie. Het bestaande beleid uit het Waterplan 2010-2015 wordt doorgezet. Dit beleid is in 2009 getoetst en wordt daarmee in dit kader niet opnieuw getoetst.

4.4 Cumulatie

Door rekening te houden met cumulatie van effecten wordt beoogd te voorkomen dat een opeenstapeling van op zich kleine effecten uiteindelijk leidt tot significante negatieve effecten. Vaak zijn het juist combinaties van activiteiten die de instandhoudingsdoelstellingen bedreigen (en niet de afzonderlijke activiteiten).

Omdat de Omgevingsvisie op een zodanig hoog abstractieniveau is opgesteld en ook de effectbeoordeling meer het karakter heeft van een risico-inschatting met betrekking tot de uitvoerbaarheid in relatie tot de Natuurbeschermingswet, zal cumulatie ook op dat detailniveau aansluiten. Cumulatie is gericht op twee aspecten:

- beleid van de Omgevingsvisie dat elkaar in negatieve zin versterkt;
- beleid van de Omgevingsvisie in combinatie met grote ruimtelijke ontwikkelingen die een apart plantraject volgen en niet zijn opgenomen in de visie.

Beleid Omgevingsvisie

In deze passende beoordeling is bekeken in hoeverre beleidsuitspraken binnen de Omgevingsvisie elkaar in negatieve zin versterken. Het gaat hier met name om beleid dat negatieve gevolgen heeft voor die milieucondities die ook een knelpunt zijn voor de duurzame instandhouding van een Natura 2000-gebied:

- stikstofdepositie;
- recreatie (met name op de Veluwe).

Ontwikkelingen die stikstofdepositie veroorzaken zijn voornamelijk ontwikkelingen in de land- en tuinbouw, verkeer en overige bedrijvigheid. Aangezien stikstofdepositie een groot knelpunt is in bijna alle Gelderse Natura 2000-gebieden en een kleine toename al een significant negatief effect kan veroorzaken, is cumulatie met betrekking tot dit aspect een aandachtspunt bij verdere uitwerking van de Omgevingsvisie

De recreatiedruk op de Veluwe heeft een maximum bereikt. De Omgevingsvisie voorziet niet in (concreet) beleid dat een toename van het aantal recreanten kan veroorzaken. Daarmee is cumulatie voor dit onderdeel niet aan de orde.

Grote Projecten die niet opgenomen zijn in de Omgevingsvisie

N18 Varsseveld - Enschede

De N18 wordt op bepaalde trajecten verbreed en op andere trajecten om woonkernen geleid, zodat de verkeersveiligheid en kwaliteit van de leefomgeving verbetert. In de eerste helft van 2013 is de vaststelling van het Tracébesluit gepland, waarna de uitvoering in de periode 2015-2018 zal plaatsvinden. Uit de passende beoordeling behorend bij de Trajectnota/MER¹³ blijkt dat stikstofdepositie het enige effect is dat relevant is. Significant negatieve gevolgen konden destijds niet uitgesloten worden voor de Gelderse Natura 2000-gebieden Teeselinkven en Korenburgerveen. Daarnaast ook voor enkele gebieden in Overijssel Buurserzand & Haaksbergerveen, Aamsveen, Dinkelland en Amtsvenn und Hündfelder Moor (Duitsland).

¹³ Natuurplan N18; deel 3 Passende beoordeling, Oranjewoud, 17 oktober 2011

Cumulatie met dit project kan aan de orde zijn voor beleidsonderdelen die stikstofdepositie veroorzaken zoals landbouw, verkeer en bedrijvigheid. Specifiek voor de Achterhoek dient aandacht uit te gaan naar de cumulatieve gevolgen met het biogasnetwerk dat invloed kan hebben op deels dezelfde Natura 2000-gebieden. Op dit moment is het niet aannemelijk dat er andere projecten en plannen zijn die door gevolgen op andere milieucondities (zoals verdroging) een cumulatieve invloed kunnen hebben op de Natura 2000-gebieden.

ViA15

Om de bereikbaarheid van de regio Arnhem-Nijmegen te verbeteren is gekozen om de A15 door te trekken naar de A12. Daarnaast wordt de bestaande A15 tussen knooppunt Valburg en Ressen en de A12 tussen Duiven en knooppunt Oud-Dijk verbreed. In 2015 is de vaststelling van het Tracébesluit gepland, waarna de uitvoering tot 2018 zal plaatsvinden. Uit het deelrapport Natuur van het Trajectnota/MER¹⁴ blijkt dat invloed vanuit de ViA15 te verwachten is binnen het Natura 2000-gebied Gelderse Poort (ruimtebeslag, geluid en oppervlakteverlies), Uiterwaarden Waal (stikstofdepositie) en de twee Duitse Natura 2000-gebieden Hetter-Millinger Bruch en 'Bienener Altrhein, das Millinger, Jurler und Empeler Meer' (beide stikstofdepositie). Cumulatie met dit project kan aan de orde zijn voor beleidsonderdelen die stikstofdepositie veroorzaken zoals landbouw, verkeer en bedrijvigheid. Op dit moment is het niet aannemelijk dat er andere projecten en plannen zijn die door gevolgen op andere milieucondities (zoals verdroging) een cumulatieve invloed kunnen hebben op de Natura 2000-gebieden.

Waalweelde-West

Naast waterafvoer en natuur heeft de Waal meer functies: scheepvaart, watergebonden bedrijvigheid, wonen, toerisme, recreatie, winning van grondstoffen, etc. Om alle functies duurzaam te kunnen ontwikkelen heeft op 2 juli 2010 de Stuurgroep WaalWeelde West geadviseerd om een intergemeentelijke en provinciale structuurvisie te maken voor het uiterwaardengebied van de vier gemeenten Lingewaal, Neerijnen, Zaltbommel en Maasdriel; het gebied WaalWeelde West. De structuurvisie omvat de volgende thema's:

- maatregelen in het gebied zodat hoogwaterveiligheid op de lange termijn (2100) gegarandeerd is;
- versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied;
- versterking van de regionale economie;
- voldoen aan de natuurdoelstellingen voor het gebied;
- verbetering recreatief gebruik en aantrekken van toerisme;
- zichtbaar maken van de cultuurhistorie;
- ontwikkelingen klimaat en energie.

Op moment van schrijven (april 2013) is er formeel nog geen voorkeursalternatief gekozen en is het bijbehorend MER en passende beoordeling niet gereed. Een cumulatieve beoordeling met de Omgevingsvisie is daarmee nog niet mogelijk, maar aandachtspunt zijn ook hier projecten die in het algemeen stikstofdepositie veroorzaken zoals landbouw, verkeer en bedrijvigheid.

¹⁴ Deelrapport TN/MER Natuur, betere bereikbaarheid door een robuust wegennetwerk in de regio Arnhem/Nijmegen, DHV, juli 2011

5 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Huidige situatie en verwachte trends Natura 2000-gebieden

Op dit moment bevinden alle Gelderse Natura 2000-gebieden (met uitzonder van Arkemheen) zich nog niet in een duurzame staat van instandhouding. Er zijn knelpunten ten aanzien van verzuring, vermessing en verdroging (en specifiek voor de Veluwe recreatiedruk). De autonome ontwikkeling schiet op dit moment te kort om deze knelpunten op te heffen. Indien verder gekeken wordt dan de autonome ontwikkeling door ontwikkelingen mee te nemen die nog niet zijn vastgesteld of waarvan de financiering nog niet geheel geregeld is (PAS-maatregelen, (reserve) TOP-lijst en Sense of Urgency) is door Alterra onderzocht dat voor een groot aantal milieucondities in een groot aantal Natura 2000-gebieden een verbetering wordt ingesteld. In twaalf Natura 2000-gebieden wordt het knelpunt *verdroging* verkleind (Bekendelle, Landgoederen Brummen, 'Lingegebied & Diefdijk-Zuid', Gelderse Poort, Veluwe, Korenburgerveen, 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem', Stelkampsveld, Teesselinkven, Willinks Weust, Wooldse veen en De Bruuk), in één gebied deels (Binnenveld) en in drie gebieden blijft het knelpunt (Uiterwaarden IJssel, Uiterwaarden Nederrijn en Veluwe randmeren) bestaan.

In zestien Natura 2000-gebieden (Bekendelle, Landgoederen Brummen, 'Lingegebied & Diefdijk-Zuid', Gelderse Poort, Veluwe, Korenburgerveen, 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem', Sint Jansberg, Teesselinkven, Uiterwaarden IJssel, Uiterwaarden Nederrijn, Uiterwaarden Waal, Veluwerandmeren, Willinks Weust, Wooldse veen en De Bruuk) wordt het knelpunt *vermessing* verkleind en in één gebied deels (Binnenveld).

Risico's voor voorgenomen beleid

De risico's hebben betrekking op die beleidsvoornemens die negatieve gevolgen door verzuring, vermessing en verdroging veroorzaken. Uit de effectbeoordeling blijkt dat er vooral beleid wordt opgenomen die een toename van stikstofdepositie kan veroorzaken. Het is op dit moment nog niet in te schatten of de verbetering die door de bovengenoemde maatregelen wordt ingezet primair nodig is om de negatieve trend van de Natura 2000-gebieden te keren zodat een duurzame instandhouding bereikt kan worden of dat er milieuruimte ontstaat die gebruikt kan worden voor (economische) ruimtelijke ontwikkelingen uit de Omgevingsvisie.

De belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen die een toename van stikstofdepositie kunnen veroorzaken en daarmee een (groot) risico op een significant negatief effect op Natura 2000-gebieden kunnen hebben, zijn:

- uitbreidingen in de land- en tuinbouw;
- mobiliteitsontwikkelingen die zorgen voor een toename van de verkeersintensiteiten;
- duurzame energie in de vorm van biomassa-centrales;
- uitbreidingen van bedrijvigheid (onder andere bedrijventerrein/containerterminal Waal).

Een ander risico wordt gevormd door beleidsvoornemens op het gebied van vrije tijdseconomie die een hogere recreatiedruk op de Veluwe kunnen veroorzaken. In principe is het 'nee, tenzij-regime' (GNN) en het 'ja, mits-regime' (GO) van toepassing, maar er blijft een risico bestaan dat er sprake is van een significant negatief effect als gevolg van een toename van verstoring door recreanten op met name grondbroedende vogels.

Een ander risico vormt de winning van bodemenergie binnen het Gelders Natuurnetwerk. In principe is het 'nee-tenzij-principe' van kracht, maar oplettendheid is geboden op het moment dat winningen binnen de (geo)hydrologische invloedssfeer van gevoelige Natura 2000-gebieden liggen.

Het Gelders Natuurnetwerk (herijkte EHS) is nodig voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. Uit onderzoek¹⁵ is gebleken dat de herijkte EHS een verbetering oplevert voor de lange-termijn- en korte-termijndoelstelling van de Vogel- en Habitatrictlijn ten opzichte van de huidige situatie en ten opzichte van het doelbereik dat van het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur mocht worden verwacht. Hierbij hoort wel een belangrijk aandachtspunt dat deze resultaten alleen bereikt worden als alle maatregelen worden uitgevoerd en dus voldoende financiële middelen beschikbaar zijn en bestuurlijke draagkracht aanwezig is voor de uitvoering.

Bijna alle ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van bedrijvigheid, mobiliteit, tuinbouw en windenergie veroorzaken een verstoring als gevolg van geluid, licht, menselijke activiteiten en/of aanvaringsrisico's. Indien dergelijke ontwikkelingen in de directe nabijheid van gevoelige Natura 2000-gebieden worden gerealiseerd bestaat er een risico op significant negatieve effecten. Verstoring wordt (m.u.v. recreanten op de Veluwe) niet beschouwd als een autonoom knelpunt voor het behalen van een duurzame instandhouding van de Natura 2000-gebieden.

Aanbevelingen om risico's te beheersen

Om landbouwontwikkelingen die stikstofdepositie veroorzaken uitvoerbaar te maken is op dit moment de 'Verordening stikstof en Natura 2000' essentieel. Middels een salderingsprincipe kunnen veehouderijen uitbreiden. In de verdere toekomst is de PAS hiervoor het middel, die dan ook mogelijkheden moet bieden voor andere ontwikkelingen op het gebied van o.a. bedrijvigheid, mobiliteit, tuinbouw en biomassa. Deels wordt middels de GNN al een start gemaakt met het uitvoeren van herstelmaatregelen die ook in de PAS zijn opgenomen. Op deze manier wordt gewerkt aan de duurzame instandhouding van de Natura 2000-gebieden en wordt getracht zo snel mogelijk milieuruimte voor economische ontwikkelingen te creëren. Tot die tijd kan ook middels strengere milieu-eisen, nieuwe technieken, een actief 'stoppers-beleid' voor veehouderijen ruimte verkregen worden om extra stikstof te kunnen emitteren.

Om verstoring als gevolg van recreanten op de Veluwe te verminderen is een gebiedsbrede aanpak nodig. Hiervoor wordt in het nieuwe beleid vorm aan gegeven middels een compensatiepoule en een saldobenadering (hectares en natuurkwaliteit), zoals in het bestaande Groei- en Krimpbeleid is vormgegeven. Op het moment dat er voldoende rust is ontstaan voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling voor grondbroedende vogels, verlaagt dit het risico op een significant negatief effect als gevolg van ontwikkelingen binnen het thema vrije tijdseconomie.

Om het risico op significant negatieve effecten als gevolg van windturbines te verkleinen is in de Omgevingsvisie een kaart opgenomen met gebieden waar het risico groot is en gebieden waar dergelijke ontwikkelingen bij voorkeur plaatsvinden.

Uiteindelijk is het voor een groot deel van de economische ontwikkelingen belangrijk dat de Natura 2000-gebieden in een duurzame staat van instandhouding verkeren. Dan zijn de risico's op significant negatieve effecten het kleinst. Op het moment dat een gebied namelijk in een slechte staat verkeerd zijn extra negatieve gevolgen op de milieucriteria al gauw significant. Door aandacht voor natuurherstel middels de GNN, PAS en de Natura 2000-beheerplannen met daarnaast een gebiedsgerichte aanpak bij ruimtelijke ontwikkelingen en een natuurinclusief ontwerp kunnen de risico's beheerst worden.

¹⁵ Toets herijking EHS Gelderland, Van der Grift et al, 2012

6 LITERATUUR

Arcadis, *Streekplanuitwerking stedelijke functies, voortoets Natura 2000 Gelderland, provincie Gelderland*, 20 oktober 2006

Dienst Landelijk Gebied, *Binnenveld Beheerplan Natura 2000, werkdocument*, 5 december 2012

Dienst Landelijk Gebied, *Stelkampsveld, concept-beheerplan Natura 2000, werkdocument*, 8 november 2012

Dienst Landelijk Gebied, *Willinks Weust, concept-beheerplan Natura 2000, werkdocument*, november 2012

Dinkla I., S. Lieten, N. Hartog, B. Drijver, *Effecten op de ondergrond. Effecten van bodemenergiesystemen op de geochemie en biologie in praktijk. Resultaten metingen op pilotlocaties en labtesten*, Meer met bodemenergie, 2012

DHV, *Deelrapport TN/MER Natuur, betere bereikbaarheid door een robuust wegennetwerk in de regio Arnhem/Nijmegen*, juli 2011

Kiwa Water Research, EGG-consult, *Knelpunten- en kansenanalyse Natura 2000-gebied 69-Bruuk*, augustus 2007

Kiwa Water Research, EGG-consult, *Knelpunten- en kansenanalyse Natura 2000-gebied 70 Zuider Lingedijk & Diefdijk Zuid*, augustus 2007

Kiwa Water Research, EGG-consult, *Knelpunten- en kansenanalyse Natura 2000-gebied 71-Loevestein, Pompsveld & Kornsche Boezem*, augustus 2007

Oranjewoud, *Natuurplan N18; deel 3 Passende beoordeling*, 17 oktober 2011

Programmadirectie Natura 2000 van het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie, *Deel II, herstelstrategieën voor stikstofgevoelige habitats, bijlage herstelstrategieën voor leefgebieden*, in samenwerking met Alterra, april 2012

Provincie Gelderland, *Beheerplan Natura 2000 Bekendelle, concept*

Provincie Gelderland, *Beheerplan Natura 2000 Korenburgerveen, concept*

Provincie Gelderland, *Beheerplan Natura 2000 Landgoederen Brummen, werkdocument*, december 2009

Provincie Gelderland, *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken, concept*, 3 december 2012

Provincie Gelderland, *Beheerplan Natura 2000 Veluwe, concept*, versie 20 december 2012

Provincie Gelderland, *Beheerplan Natura 2000 Wooldse Veen, concept*

Provincie Gelderland, *Ontwerp beheerplan Arkemheen*, januari 2013

Provincie Gelderland, *Ontwerp beheerplan Teeselinkven*, 21 oktober 2010

Provincie Limburg, *Beheerplan Natura 2000 SintJansberg, concept*

Regio Rivierenland, *Masterplan Rivierenland logistieke hotspot*, maart 2012

RHDHV, *Risico-analyse containerterminal Waal, analyse naar de gevolgen voor natuur*, 2013

Rijkswaterstaat, *Natura 2000 Ontwerp-beheerplan IJsselmeergebied 2013-2018, Veluwerandmeren, concept*, 26 november 2012

Van der Grift, E.A., R. Pouwels, B. de Knecht, G.W.W. Wamelink, M. van Eupen, F.G.W.A. Ottburg, A. Griffioen en R.M.A. Wegman, *Toets herijking EHS Gelderland*, Alterra-rapport 2332, 2012

Wieringa K., Brief Planbureau voor de Leefomgeving, *Toets PBL Herijking EHS Gelderland*, Planbureau voor de Leefomgeving, 4 juni 2012

7 COLOFON

Opdrachtgever	: Provincie Gelderland
Project	: Passende Beoordeling Omgevingsvisie Gelderland
Dossier	: BB2739-100-100
Omvang rapport	: 31 pagina's
Auteur	: D. Grote Beverborg
Bijdrage	: J. Rink
Interne controle	: J. Bakker
Projectleider	: M. Groen
Projectmanager	: M. Groen
Datum	: 13 november 2013:
Naam/Paraaf	: M. Groen

HaskoningDHV Nederland B.V.

Verlengde Kazernestraat 7

7417 ZA Deventer

Postbus 927

7400 AX Deventer

T 088 348 63 00

F 088 348 63 01

W www.royalhaskoningdhv.com

BIJLAGE 1 Knelpunten Gelderse Natura 2000-gebieden

HaskoningDHV Nederland B.V.

In onderstaande tabel staan voor de 19 Gelderse Natura 2000-gebieden de habitattypen en soorten benoemd waarvoor in het (ontwerp)besluit instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd. In de tabel staan ook de staat van instandhouding (SVI) op landelijke en (indien bekend) gebiedsniveau benoemd en staan de knelpunten beschreven. De tabel is opgesteld aan de hand van het (ontwerp)besluit, de (concept) beheerplannen en de knelpunten en kansen analyses van KIWA. Met name de staat van instandhouding op gebiedsniveau, maar ook de knelpunten, konden niet altijd uit deze documenten worden afgeleid, dit is aangegeven met een vraagteken (?). Daarnaast is de landelijke staat van instandhouding met plussen en minnen benoemd (+ = gunstig, - = matig ongunstig, -- = zeer ongunstig). Voor de beschrijving van de staat van instandhouding op gebiedsniveau worden in de beheerplannen en dus in deze tabel verschillende termen gebruikt. Indien habitattypen of soorten in *schuin* gedrukt staan weergegeven betreffen complementaire doelen. Dit zijn doelen die zowel voor het habitatrichtlijngebied als het vogelrichtlijngebied gelden. De lijn van het ministerie van economische zaken is dat deze doelen bij het vaststellen van het besluit zullen komen te vervallen.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
Arkemheen	Bron: concept beheerplan			
Niet-broedvogels				
A037	Kleine Zwaan	-	Ongunstig	Andere gebieden zijn aantrekkelijker, extensiever beheer waardoor de voedselbeschikbaarheid afneemt
A050	Smient	+	Gunstig	Geen
Conclusie knelpunten	Voor het gebied Arkemheen is de staat van instandhouding van de kleine zwaan ongunstig doordat andere gebieden betere voedselvoorzieningen bieden en kleine zwanen daarnaar uitwijken. Voor de smient is geen knelpunt aanwezig.			
Bekendelle	Bron: concept beheerplan			
Habitattypen				
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	-	?	Verslechtering door stikstofdepositie
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	--	?	Verslechtering door stikstofdepositie
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	?	Verdroging en verruiging. De beek eutrofeert door de landbouw. De vegetatie leidt onder betreding door illegale recreatie. Verslechtering door stikstofdepositie
Habitatsoorten				
H1166	Kamsalamander	-	?	?

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
Conclusie knelpunten	Voor de habitatypen is verslechtering door stikstofdepositie, verdroging, verzuuring, eutrofiëring (door eutroof beekwater) en betreding , mede gelet op de al ongunstige staat van instandhouding, een knelpunt. Voor de kamsalamander is geen knelpunt bekend.			
Binnenveld	Bron: concept beheerplan			
Habitatypen				
H6410	Blauwgraslanden	--	Matig ongunstig	Verdroging en stikstofdepositie gevolgd door verzuring en vermesting Vermesting door oppervlaktewater en grondwater Verlies fauna door versnippering en eutrofiëring.
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	Matig ongunstig	Verdroging en stikstofdepositie gevolgd door verzuring, vermesting en verzuuring Verzuuring door ontoereikend beheer.
H7230	<i>Kalkmoerassen</i>	--	Matig ongunstig	Verdroging en stikstofdepositie gevolgd door verzuring, vermesting en verzuuring Verzuuring door ontoereikend beheer.
Conclusie knelpunten	Voor de habitatypen is verslechtering door stikstofdepositie, verdroging, verzuuring, eutrofiëring, verzuring en versnippering, mede gelet op de al ongunstige staat van instandhouding, een knelpunt.			
De Bruuk	Bron: knelpunten en kansanalyse KIWA			
Habitatypen				
H6230	*Heischrale graslanden	--	?	Verdroging, verzuring als gevolg van verminderde toestroming basenrijk grondwater, vermesting, slechte waterkwaliteit, verzuuring
H6410	Blauwgraslanden	--	?	Verdroging, verzuring als gevolg van verminderde toestroming basenrijk grondwater, vermesting, slechte waterkwaliteit, verzuuring
H7230	<i>Kalkmoerassen</i>	--	?	Verdroging, verzuring als gevolg van verminderde toestroming basenrijk grondwater, vermesting, slechte waterkwaliteit, verzuuring
Conclusie knelpunten	Voor de habitatypen is verdroging, verzuring, vermesting, de slechte waterkwaliteit en verzuuring, mede gelet op de al ongunstige staat van instandhouding, een knelpunt.			
Gelderse Poort	Bron: concept beheerplan Rijntakken			
Habitatypen				

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	?	Slechte waterkwaliteit en waterhuishouding
H3270	Slikkige rivieroever	-	?	?
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	?	Verslechtering door stikstofdepositie, inadequaate beheer
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	+	?	?
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	-	?	?
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheilanden (glanshaver)	-	?	Verslechtering door stikstofdepositie, inadequaate beheer
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	-	?	Versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw, inadequaate beheer
H91F0	Droge hardhoutoibossen	--	Zeer ongunstig	Versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw
Habitatsoorten				
H1095	Zeeprk	-	?	Barrièere naar zee, nevengeulen van onvoldoende kwaliteit
H1099	Rivierprk	-	?	Barrièere naar zee, nevengeulen van onvoldoende kwaliteit
H1102	Elft	--	?	Barrièere naar zee, nevengeulen van onvoldoende kwaliteit
H1106	Zalm	--	?	Barrièere naar zee, nevengeulen van onvoldoende kwaliteit
H1134	Bittervoorn	-	?	Leefgebied van onvoldoende kwaliteit, (zie meren met krabbescheer)
H1145	Grote modderkruiper	-	?	Leefgebied van onvoldoende kwaliteit, (zie meren met krabbescheer)
H1149	Kleine modderkruiper	+	?	Leefgebied van onvoldoende kwaliteit, (zie meren met krabbescheer)
H1163	Rivierdonderpad	-	?	Leefgebied van onvoldoende kwaliteit, (zie meren met krabbescheer)
H1166	Kamsalamander	-	?	Verkeersslachtoffers, achteruitgang leefgebied door RVR maatregelen en aanwezigheid vis
H1318	Meervleermuis	-	?	?
H1337	Bever	-	?	?

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
Broedvogels				
A004	Dodaars	+	?	?
A017	Aalscholver	+	?	?
A021	Roerdomp	--	?	Geïsoleerde ligging rietmoerassen, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgerichtpeilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verzuiming, vermindering van vitaliteit
A022	Woudaapje	--	?	Geïsoleerde ligging rietmoerassen, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgerichtpeilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verzuiming, vermindering van vitaliteit
A119	Porseleinhoen	--	?	Geïsoleerde ligging rietmoerassen, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgerichtpeilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verzuiming, vermindering van vitaliteit
A122	Kwartelkoning	-	?	Beheer, verstoring
A197	Zwarte Stern	--	?	Ontbreken krabbescheervegetaties als broedplek
A229	Ijsvogel	+	?	?
A249	Oeverzwaluw	+	?	?
A272	Blauwborst	+	?	?
A298	Grote karekiet	--	?	Geïsoleerde ligging rietmoerassen, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgerichtpeilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verzuiming, vermindering van vitaliteit
Niet-broedvogels				
A005	Fuut	-	?	?
A017	Aalscholver	+	?	?
A037	Kleine Zwaan	-	?	Verstoring
A038	Wilde Zwaan	-	?	Verstoring
A041	Kolgans	+	?	Verstoring
A043	Grauwe Gans	+	?	Verstoring
A050	Smient	+	?	Verstoring
A051	Krakeend	+	?	?
A052	Wintertaling	-	?	?
A054	Pijlstaart	-	?	?

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
A056	Slobeend	+	?	?
A059	Tafeleend	--	?	?
A068	Nonnetje	-	?	?
A125	Meerkoet	-	?	Verstoring
A142	Kievit	-	?	Verstoring
A156	Grutto	--	?	Verstoring
A160	Wulp	+	?	Verstoring
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen zijn de knelpunten: verslechtering door stikstofdepositie, versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw, inadequaat beheer en slechte waterkwaliteit en waterhuishouding (dit laatste punt geldt ook voor de aangewezen zoetwatervissen en de kamsalamander). Voor trekvisen is het knelpunt dat er een barrière naar zee is en dat de nevengeulen van onvoldoende kwaliteit zijn. Voor de broedvogels zijn de knelpunten: versnippering, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgericht peilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verzuivering, vermindering van vitaliteit van het leefgebied. Voor de niet-broedvogels is verstoring een knelpunt.			
Korenburgerveen	Bron: concept beheerplan			
Habitattypen				
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	?	Verdroging, vermesting door stikstofdepositie
H6410	Blauwgraslanden	--	?	Idem
H7110A	*Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	--	?	Idem
H7120	Herstellende hoogvenen	+	?	Idem
H7210	*Galigaanmoerassen	-	?	Idem
H91D0	*Hoogveenbossen	-	?	Idem
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	?	Idem
Habitatsoorten				
H1166	Kamsalamander	-	?	Idem
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen en de kamsalamander is verdroging en vermesting door stikstofdepositie, mede gelet op de al ongunstige staat van instanhouding, een knelpunt.			

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
Landgoederen Brummen	Bron: concept beheerplan			
Habitattypen		SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	Goed	Versnippering en ligging in agrarische omgeving met als gevolg stikstofdepositie, verzuring, vermesting en verdroging
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	Voldoende	Versnippering en ligging in agrarische omgeving met als gevolg stikstofdepositie, verzuring, vermesting en verdroging
H6230	*Heischrale graslanden	--	Basaal	Versnippering en ligging in agrarische omgeving met als gevolg stikstofdepositie, verzuring, vermesting en verdroging
H6410	Blauwgraslanden	--	Basaal	Versnippering en ligging in agrarische omgeving met als gevolg stikstofdepositie, verzuring, vermesting en verdroging
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	Basaal tot voldoende	Versnippering en ligging in agrarische omgeving met als gevolg stikstofdepositie, verzuring, vermesting en verdroging
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	Voldoende	Versnippering en ligging in agrarische omgeving met als gevolg stikstofdepositie, verzuring, vermesting en verdroging
Habitatsoorten				
H1166	Kamsalamander	-	Matig ongunstig	Versnippering en ligging in agrarische omgeving met als gevolg stikstofdepositie, verzuring, vermesting en verdroging. Verkeersslachtoffers
H1831	Drijvende waterweegbree	-	Onvoldoende	Versnippering en ligging in agrarische omgeving met als gevolg stikstofdepositie, verzuring, vermesting en verdroging
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen en de kamsalamander is versnippering en ligging in agrarische omgeving met als gevolg stikstofdepositie, verzuring, vermesting en verdroging een knelpunt.			
Lingedijk & Diefdijk	Bron: knelpunten en kansanalyse KIWA			
Habitattypen				
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	+	?	Verdroging, verzuuring en bosopslag
H7230	Kalkmoerassen	--	?	Verdroging, verzuuring en bosopslag
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	-	?	Verdroging, verzuuring en bosopslag
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	--	?	Verdroging, verzuuring en bosopslag

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	?	Verdroging, verruiging en bosopslag
Habitatsoorten				
H1134	Bittervoorn	-	?	?
H1145	Grote modderkruiper	-	?	?
H1149	Kleine modderkruiper	+	?	?
H1166	Kamsalamander	-	?	?
Broedvogels				
A197	Zwarte Stern	--	?	?
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen is verslechtering door verdroging, verruiging en bosopslag een knelpunt.			
Loevesteyn, Pompveld & Kornsche Boezem	Bron: knelpunten en kansenanalyse KIWA			
Habitattypen				
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	?	Vermesting (door mestgift, stikstofdepositie, inlaat eutroof water) en verruiging
H3270	Slikkige rivieroeveren	-	?	Vermesting (door mestgift, stikstofdepositie, inlaat eutroof water) en verruiging
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	?	Vermesting (door mestgift, stikstofdepositie, inlaat eutroof water) en verruiging
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheilanden (glanshaver)	-	?	Vermesting (door mestgift, stikstofdepositie, inlaat eutroof water) en verruiging
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	-	?	Vermesting (door mestgift, stikstofdepositie, inlaat eutroof water) en verruiging
Habitatsoorten				
H1134	Bittervoorn	-	?	?
H1145	Grote modderkruiper	-	?	?

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
H1149	Kleine modderkruiper	+	?	?
H1163	Rivierdonderpad	-	?	?
H1166	Kamsalamander	-	?	?
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen is vermesting (door mestgift, stikstofdepositie, inlaat eutroof water) en verruiging een knelpunt.			
Sint-Jansberg	Bron: concept beheerplan			
Habitattypen				
H7210	*Galigaanmoerassen	-	Ongunstig	Verdroging
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	-	Matig gunstig	Verslechtering door stikstofdepositie
H9190	Oude eikenbossen	-	Matig gunstig	Verslechtering door stikstofdepositie
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	Gunstig	Verdroging, vermesting
Habitatsoorten				
H1016	Zeggekorfslak	--	Waarschijnlijk ongunstig	Verruiging en verdroging
H1083	Vliegend hert	-	Matig ongunstig	Leefgebied niet goed ontwikkeld (te weinig oude eiken)
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen is verslechtering door stikstofdepositie, verdroging, vermesting en verruiging een knelpunt. Voor het vliegend hert is het leefgebied niet goed ontwikkeld (te weinig oude eiken).			
Stelkampsveld	Bron: concept beheerplan			
Habitattypen				
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	Zeer ongunstig	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Verdroging. Vermesting door voedselrijk grondwater. Versnippering

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	Matig ongunstig	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Verdroging. Vermesting door voedselrijk grondwater. Versnippering
H4030	Droge heiden	--	Matig ongunstig	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Vermesting door voedselrijk grondwater. Versnippering
H6230	*Heischrale graslanden	--	Zeer ongunstig	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Verdroging. Vermesting door voedselrijk grondwater. Versnippering
H6410	Blauwgraslanden	--	Matig ongunstig	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Verdroging. Vermesting door voedselrijk grondwater. Versnippering
H7150	Pioniervegaties met snavelbiezen	-	Ongunstig	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Verdroging. Vermesting door voedselrijk grondwater.
H7230	Kalkmoerassen	--	Matig ongunstig	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Verdroging. Vermesting door voedselrijk grondwater. Versnippering
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	Zeer ongunstig	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Verdroging. Vermesting door voedselrijk grondwater.
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen zijn verzuring, vermesting door stikstofdepositie en voedselrijk grondwater, verdroging en versnippering, mede gelet op de al ongunstige staat van instandhouding een knelpunt.			
Teeselinkveen	Bron: concept beheerplan			
Habitattypen		SVI Landelijk	SVI landelijk (zoals opgenomen in beheerplan)	Knelpunten
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	Matig ongunstig	Verdroging, vermesting en successie
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	Matig ongunstig	Verdroging, vermesting en successie
H4030	Droge heiden	--	Zeer ongunstig	Verdroging, vermesting en successie
H7210	*Galigaanmoerassen	-	Matig ongunstig	Verdroging, vermesting en successie
Habitatsoorten				

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	--	Zeer ongunstig	Verdroging, vermesting en successie
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen en de gevlekte witsnuitlibel zijn verdroging, vermesting en successie, mede gelet op de al ongunstige staat van instandhouding, een knelpunt.			
Uiterwaarden IJssel	Bron: concept beheerplan Rijntakken			
Habitattypen				
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	?	slechte waterkwaliteit en waterhuishouding
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	-	?	?
H3270	Slikkige rivieroever	-	?	?
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	?	Verslechtering door stikstofdepositie, inadequaar beheer
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	+	?	?
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	-	?	?
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	-	?	?
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheuvels (glanshaver)	-	?	Verslechtering door stikstofdepositie, inadequaar beheer
H6510B	Glanshaver- en vossenstaartheuvels (grote vossenstaart)	--	?	?
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	-	?	Versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw, inadequaar beheer
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	--	?	Versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw, inadequaar beheer
H91F0	Droge hardhoutoibossen	--	Zeer ongunstig	Versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
Habitatsoorten				
H1134	Bittervoorn	-	?	?
H1145	Grote modderkruiper	-	?	Leefgebied van onvoldoende kwaliteit, (zie meren met krabbenscheer)
H1149	Kleine modderkruiper	+	?	Leefgebied van onvoldoende kwaliteit, (zie meren met krabbenscheer)
H1163	Rivierdonderpad	-	?	Leefgebied van onvoldoende kwaliteit, (zie meren met krabbenscheer)
H1166	Kamsalamander	-	?	Verkeersslachtoffers, achteruitgang leefgebied door RVR maatregelen en aanwezigheid vis
H1337	Bever	-	?	?
Broedvogels				
A017	Aalscholver	+	?	?
A119	Porseleinhoen	--	?	Geïsoleerde ligging rietmoerassen, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgericht peilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verruiging, vermindering van vitaliteit van leefgebied
A122	Kwartelkoning	-	?	beheer, verstoring
A197	Zwarte Stern	--	?	Ontbreken krabbenscheervegetaties als broedplek
A229	Ijsvogel	+	?	?
Niet-broedvogels				
A005	Fuut	-	?	?
A017	Aalscholver	+	?	?
A037	Kleine Zwaan	-	?	Verstoring
A038	Wilde Zwaan	-	?	Verstoring
A041	Kolgans	+	?	Verstoring
A043	Grauwe Gans	+	?	Verstoring
A050	Smient	+	?	Verstoring
A051	Krakeend	+	?	?
A052	Wintertaling	-	?	?
A053	Wilde eend	+	?	?

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
A054	Pijlstaart	-	?	?
A056	Slobeend	+	?	?
A059	Tafeleend	--	?	?
A061	Kuifeend	-	?	?
A068	Nonnetje	-	?	?
A125	Meerkoet	-	?	?
A130	Scholekster	--	?	Verstoring
A142	Kievit	-	?	Verstoring
A156	Grutto	--	?	Verstoring
A160	Wulp	+	?	Verstoring
A162	Tureluur	-	?	Verstoring
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen zijn de knelpunten: verslechtering door stikstofdepositie, versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw, inadequaat beheer en slechte waterkwaliteit en waterhuishouding (dit laatste punt geldt ook voor de aangewezen zoetwatervissen en de kamsalamander). Voor de broedvogels zijn de knelpunten: versnippering, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgericht peilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verzuiming, vermindering van vitaliteit van het leefgebied. Voor de niet-broedvogels is verstoring een knelpunt.			
Uiterwaarden Neder-Rijn	Bron: concept beheerplan Rijntakken			
Habitattypen				
H3270	Slikkige rivieroever	-	?	?
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheilanden (glanshaver)	-	?	Verslechtering door stikstofdepositie, inadequaat beheer
<i>H91F0</i>	<i>Droge hardhoutoobossen</i>	--	zeer ongunstig	Versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw
Habitatsoorten				
H1095	Zeeprk	-	?	Barrière naar zee, nevengeulen van onvoldoende kwaliteit
H1099	Rivierprk	-	?	Barrière naar zee, nevengeulen van onvoldoende kwaliteit
H1145	Grote modderkruiper	-	?	Leefgebied van onvoldoende kwaliteit

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
H1166	Kamsalamander	-	?	Verkeersslachtoffers, achteruitgang leefgebied door RVR maatregelen en aanwezigheid vis
Broedvogels				
A119	Porseleinhoen	--	?	Geïsoleerde ligging rietmoerassen, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgericht peilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verzuiming, vermindering van vitaliteit leefgebied
A122	Kwartelkoning	-	?	Inadequaet beheer, verstoring
A229	Ijsvogel	+	?	?
A249	Oeverzwaluw	+	?	?
Niet-broedvogels				
A005	Fuut	-	?	?
A017	Aalscholver	+	?	?
A037	Kleine Zwaan	-	?	Verstoring
A041	Kolgans	+	?	Verstoring
A043	Grauwe Gans	+	?	Verstoring
A050	Smient	+	?	Verstoring
A051	Krakeend	+	?	Verstoring
A054	Pijlstaart	-	?	?
A056	Slobeend	+	?	?
A059	Tafeleend	--	?	?
A061	Kuifeend	-	?	?
A068	Nonnetje	-	?	?
A125	Meerkoet	-	?	Verstoring
A142	Kievit	-	?	Verstoring
A156	Grutto	--	?	Verstoring
A160	Wulp	+	?	Verstoring

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
Conclusie knelpunten	Voor de habitatypen zijn de knelpunten: verslechtering door stikstofdepositie, versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw, inadequaar beheer. Voor trekvis is het knelpunt dat er een barrière naar zee is en dat de nevengeulen van onvoldoende kwaliteit zijn. Voor zoetwatervis en de kamsalamander is het leefgebied van onvoldoende kwaliteit. Voor de broedvogels zijn de knelpunten: versnippering, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgericht peilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verruiging, verstoring en vermindering van vitaliteit van het leefgebied. Voor de niet-broedvogels is verstoring een knelpunt.			
Uiterwaarden Waal	Bron: concept beheerplan Rijntakken			
Habitattypen				
H3270	Slikkige rivieroever	-	?	?
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	?	?
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheilanden (glanshaver)	-	?	Verslechtering door stikstofdepositie, inadequaar beheer
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	-	Zeer ongunstig	Versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw, inadequaar beheer
Habitatsoorten				
H1095	Zeeprk	-	?	Barrière naar zee, nevengeulen van onvoldoende kwaliteit
H1099	Rivierprk	-	?	Barrière naar zee, nevengeulen van onvoldoende kwaliteit
H1102	Elft	--	?	Barrière naar zee, nevengeulen van onvoldoende kwaliteit
H1106	Zalm	--	?	Barrière naar zee, nevengeulen van onvoldoende kwaliteit
H1145	Grote modderkruiper	-	?	?
H1166	Kamsalamander	-	?	verkeersslachtoffers, achteruitgang leefgebied door RVR maatregelen en aanwezigheid vis
H1337	Bever	-	?	?
Broedvogels				
A119	Porseleinhoen	--	?	Geïsoleerde ligging rietmoerassen, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgerichtpeilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verruiging, vermindering van vitaliteit van leefgebied
A122	Kwartelkoning	-	?	Inadequaar beheer, verstoring
A197	Zwarte Stern	--	?	Ontbreken krabbenscheervegetaties als broedplek
Niet-broedvogels				

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
A005	Fuut	-	?	?
A017	Aalscholver	+	?	?
A037	Kleine Zwaan	-	?	Verstoring
A041	Kolgans	+	?	Verstoring
A043	Grauwe Gans	+	?	Verstoring
A045	Brandgans	+	?	Verstoring
A050	Smient	+	?	Verstoring
A051	Krakeend	+	?	?
A054	Pijlstaart	-	?	?
A056	Slobeend	+	?	?
A059	Tafeleend	--	?	?
A061	Kuifeend	-	?	?
A068	Nonnetje	-	?	?
A125	Meerkoet	-	?	Verstoring
A142	Kievit	-	?	Verstoring
A156	Grutto	--	?	Verstoring
A160	Wulp	+	?	Verstoring
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen zijn de knelpunten: verslechtering door stikstofdepositie, versnippering, ongunstige leeftijdsopbouw, inadequaar beheer. Voor trekvissen is het knelpunt dat er een barrière naar zee is en dat de nevengeulen van onvoldoende kwaliteit zijn. Voor zoetwatervissen en de kamsalamander is het leefgebied van onvoldoende kwaliteit. Voor de broedvogels zijn de knelpunten: versnippering, verslechtering kwaliteit broedhabitat, landbouwgericht peilbeheer, achterstallig beheer, verdroging, verruiging, verstoring en vermindering van vitaliteit van het leefgebied. Voor de niet-broedvogels is verstoring een knelpunt.			
Veluwe	Bron: concept beheerplan			
Habitattypen				
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	--	Matig ongunstig	Vermesting, verstoring door recreatie, versnippering, uitbreiding van exoten, verbossing en inadequaar beheer.
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	-	Matig ongunstig	Inadequaar beheer, maaien, betreden, branden, successie (bosvorming)

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
H2330	Zandverstuivingen	--	Zeer ongunstig	Vermesting, teruglopende verstuivingsdynamiek,verstoring door recreatie,successie
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	Matig ongunstig	Verzuring, vermesting, verdroging, uitbreiden exoten, successie
H3160	Zure vennen	-	Matig ongunstig	Verruiging, eutrofiering, verdroging, doorprikken ondoorlatende lagen
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	-	Matig ongunstig	Verdroging, onnatuurlijke hydrodynamiek, barrières
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	Matig ongunstig	Vermesting, verzuring verdroging, successie, recreatie
H4030	Droge heiden	--	Zeer ongunstig	Verslechtering door stikstofdepositie, inadequaar beheer
H5130	Jeneverbesstruwelen	-	Matig ongunstig	Verzuring, beschaduwning, versnippering, mechanische effecten, vergrijzing van de populatie, successie.
H6230	*Heischrale graslanden	--	Zeer ongunstig	Verzuring, vermesting, versnippering, inadequaar beheer (onvoldoende afvoer van voedingsstoffen), frequent omwoelen van de bodem
H6410	Blauwgraslanden	--	Zeer ongunstig	Verdroging, verzuring, vermesting, verruiging, verschraling, verwaarlozing
H7110B	*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	Zeer ongunstig	Verdroging, verzuring, schommeling in waterpeil
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	Matig ongunstig	Vermesting, verdroging, uitblijven van verstoring in de bodem
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	-	Matig ongunstig	Verzuring vermesting, versnippering, verruiging,
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	--	Matig ongunstig	Verzuring vermesting, versnippering, verruiging,
H9190	Oude eikenbossen	-	Matig ongunstig	Verzuring, vermesting, omwoelen door zwijnen, inadequaar beheer

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	Matig ongunstig	Verzuring vermesting, verdroging, aanplant populier, te intensieve kap, peilschommeling
Habitatsoorten				
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	--	Zeer ongunstig	Verzuring en successie,
H1083	Vliegend hert	-	Matig ongunstig	Versnippering en afname kwaliteit leefgebied
H1096	Beekprik	--	Zeer ongunstig	Verdroging, versnippering, slechte waterkwaliteit
H1163	Rivierdonderpad	-	Matig ongunstig	Verdroging, versnippering, slechte waterkwaliteit
H1166	Kamsalamander	-	Matig ongunstig	Te weinig geschikt poelen, geen robuuste populatie
H1318	Meervleermuis	-	Matig ongunstig	?
H1831	Drijvende waterweegbree	-	Niet beschreven	Verzuring, verdroging, vermesting, concurrentie, waterkwaliteit
Broedvogels				
A072	Wespendief	+	Ongunstig (Veluwe)	Aantasting oude grovedennenbossen
A224	Nachtzwaluw	-	Gunstig (Veluwe)	Recreatie
A229	Ijsvogel	+	Onduidelijk	Verstoring, doodvliegen tegen glas
A233	Draaihals	--	Zeer ongunstig	Verslechtering door stikstofdepositie, recreatie en verkeer (geluid)
A236	Zwarte Specht	+	Matig ongunstig (Veluwe)	Inadequaet beheer (verwijderen dood hout)
A246	Boomleeuwerik	+	Gunstig	?
A255	Duinpieper	--	Zeer ongunstig	Verzuring, vermesting, betreding door recreanten
A276	Roodborsttapuit	+	Gunstig	?
A277	Tapuit	--	Zeer ongunstig	Afname van de konijnenstand, stikstofdepositie
A338	Grauwe Klauwier	--	Zeer ongunstig	Verstoring door recreatie
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen en daarmee samenhangend de habitatrichtlijnsoorten en broedvogels zijn knelpunten: vermesting, verzuring, verdroging, verstoring en betreding door recreatie, versnippering, uitbreiding van exoten, verbossing en inadequaet beheer.			
Veluwerandmeren	Bron: concept beheerplan			

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
Habitattypen				
H3140	Kranswierwateren	--	?	Geen knelpunt
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	?	Geen knelpunt
Habitatsoorten				
H1149	Kleine modderkruiper	+	?	Geen knelpunt
H1163	Rivierdonderpad	-	?	Geen knelpunt
H1318	Meervleermuis	-	?	Geen knelpunt
Broedvogels				
A021	Roerdomp	--	?	Onvoldoende omvang en kwaliteit rietmoeras
A298	Grote karekiet	--	?	Onvoldoende omvang en kwaliteit rietmoeras
Niet-broedvogels				
A005	Fuut	-	?	Geen knelpunt
A017	Aalscholver	+	?	Geen knelpunt
A027	Grote Zilverreiger	+	?	Geen knelpunt
A034	Lepelaar	+	?	Geen knelpunt
A037	Kleine Zwaan	-	?	Geen knelpunt
A050	Smient	+	?	Geen knelpunt
A051	Krakeend	+	?	Geen knelpunt
A054	Pijlstaart	-	?	Geen knelpunt
A056	Slobeend	+	?	Geen knelpunt
A058	Krooneend	-	?	Geen knelpunt
A059	Tafeleend	--	?	Geen knelpunt
A061	Kuifeend	-	?	Geen knelpunt
A067	Brilduiker	+	?	Geen knelpunt

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
A068	Nonnetje	-	?	Geen knelpunt
A070	Grote Zaagbek	--	?	Geen knelpunt
A125	Meerkoet	-	?	Geen knelpunt
Conclusie knelpunten	Voor habitattypen, habitatrictlijnsorten en niet-broedvogels zijn er geen knelpunten. Voor de broedvogels is het knelpunt dat het rietmoeras van onvoldoende omvang en kwaliteit is.			
Willinks Weust	Bron: concept beheerplan			
Habitattypen				
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	?	?
H5130	Jeneverbesstruwelen	-	Ongunstig	Verdroging (waardoor ook afname toevoer basen), verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Veroudering van jeneverbes door geen verjonging
H6230	*Heischrale graslanden	--	Zeer ongunstig	Verdroging (waardoor ook afname toevoer basen), verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Vermesting door toestroom eutroof water, versnippering
H6410	Blauwgraslanden	--	Zeer ongunstig	Verdroging (waardoor ook afname toevoer basen), verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Versnippering
<i>H7230</i>	<i>Kalkmoerassen</i>	--	?	?
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	--	Ongunstig	Verdroging (waardoor ook afname toevoer basen), verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Versnippering
H9190	Oude eikenbossen	-	?	?
Habitatsoorten				
H1166	Kamsalamander	-	?	?
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen bestaan de knelpunten uit: verdroging (waardoor ook afname toevoer basen), verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Vermesting door toestroom eutroof water en versnippering.			
Wooldse Veen	Bron: beheerplan			
Habitattypen				
<i>H7110A</i>	<i>*Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)</i>	--	?	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Verdroging. Versnippering
H7120	Herstellende hoogvenen	+	?	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Verdroging. Versnippering
H91D0	*Hoogveenbossen	-	?	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie. Verdroging. Versnippering

HaskoningDHV Nederland B.V.

Habitatype/soortcode	Habitatype/soort	SVI Landelijk	SVI Gebied	Knelpunten
Habitatsoorten				
H1166	Kamsalamander	-	?	?
Conclusie knelpunten	Voor de habitattypen bestaan de knelpunten uit: verdroging, verzuring en vermesting door stikstofdepositie en versnippering.			